

SOKOLSKI GLASNIK

Organ Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije // Izlazi polovinom i krajem meseca • Državna tipografska knjižnica i uprava u Ljubljani, Narodni dom • Telefon 2543 • Kacun, post. št. 12.343 • Oglasi po ceniku

God. I.

Ljubljana, 8. marta 1930.

Broj 4.

DR. RIKO FUX (Ljubljana):

U novim prilikama.

Osnivanjem Sokola kraljevine Jugoslavije, nastale su za naše Sokolstvo potpuno nove prilike, radi česa je potrebno, da našim radu posvetimo više pozornosti.

Tyrš i Fügner dali su Sokolstvu dalekosežan i u mnogočemu dosad nispunjen program. Još i danas čeka na izvršenje Tyršev ideal zdravlja, snage i lepote, a također i Fügnerov demokracizam u istini daleko zaostaje za idealom ostvaritelja. I ako zaista ustanovimo, da je Tyršev program nastao pred 60 godina i da je bio izrađen, kad je njegov narod činio u ropstvu, da bi ga pripravio za slobodu; da su upravo oslobođenjem za nas nastali novi zadaci i novi uveti za rad, te da je bila preka potreba, da smo postavili novi cilj, jer smo jednoga dosegli, ipak se je kretao sav naš rad u granicama i po načelima Tyrševog i Fügnerovog programa pa su stoga svi naši sabori i skupštine razglabale taj program s načelnim izjavama, dopunjali ga i prilagođivali današnjim prilikama. Polako, korak po korak, teškim i mučnim radom pojedinaca — više puta nadčovječnim žrtvama — prodiralo je tada Sokolstvo u narod, nastojeći, da pod okrilje svoje organizacije udruži sav narod, da ga podigne do one idealne Tyrševe moći i slave, za kojom je težio pri stvaranju svog neumrlog programa. Lepa i idealna borba za dobro naroda i domovine — akoprem više puta otešćana svim neprijatnostima političkih i osobnih borba, koje ipak nisu mogle doseći samo Sokolstvo.

Osnutkom nove organizacije Sokolstva, mora ostati ta borba isto tako idealna i požrtvovna. Dobro domovine mora da nam bude ideal za kojim čeznemo i način nove organizacije, mora da nas u tome samo još i potkrepi i da nam dađe novog poticaja za naš požrtvovni rad. Pri tom ne sme da nas vodi svest, da smo samo od državne vlasti privilegovana organizacija, nego i svest, da narod i država očekuje od nas pozitivno, požrtvovno i nesebično delo na korist naroda i države.

Nova organizacija zahteva od nas još temeljitiji rad. Kako je bio prije omogućen pristup u naše sokolske redove samo pod teškim uslovima i tko je postao pristaša Sokolstva morao je biti zaista i pristaša ideje, tako je sada omogućen i najširim slojevima naroda, kako bi nova organizacija zaista označavala jedinstvenu volju svega naroda. I baš ova činjenica zahteva od nas, da uložimo sve svoje sile, da Sokolstvo uzdržimo na istinitim sokolskim putevima, te da se u borbi za dobro naroda i države odvažimo od najmanjeg omešanja i klonulosti. Ni za korak natrag!

Sabirajući članstvo, naraštaj i decu u naše vežbaonice, posvećujemo im svu svoju pažnju. Ne uzgajamo samo vežbače i vežbačice i to radi raznih pogodnosti, koje pruža ovaj ili onaj zakon, nego uzgajamo posvuda pravog jugoslavenskog čoveka, državljanina, Sokola. Samo tada biće sokolska vežba svrsi shodna i korisna, ako ju se gaji zaista sistematski i bude li imati upliva na čitavo telo, celoga čoveka, na sve njegove organe i na njegovu dušu. Zeli li prednjak da odgaja sokolski, a ne samo vežbački, onda je tek idealan sokolski uzgojitelj. Ističem sokolski, jer reč Soko označuje mnogo više od sameg vežbača, označuje čoveka gotovih nazora o svojim čovečjim, državljanjskim i društvenim dužnostima. Taj uzgoj došije se jedino putem vežbaonice i baš tako kroz vežbu pristupa samo sokolskoj organizaciji. Za sve to potrebna je velika armada temeljito sokolsko uzgojenih prednjaka. Tome dakle treba u prvom redu posvetiti svu pozornost i glavni rad. Moramo znati, da je u svim našim društvima potreban duboki sokolski odgoj, jer moral sazidan i zaštićen samo po državnim zakonima nije nikako dovoljno tvrda podloga za uspešni uzgoj omladine, nego tek pravi sokolski odgoj mora upotrebiti te zakone, nadovezujuć tome ono, što je pošteno, lepo i dobro. Naša zadaća je u uzgoju, u dobrom sokolskom uzgoju, koja ima da odgoji dobre državljane tvrdog značaja i moralnosti. Ne treba se udarati u prsa i hvalisati se pred javnošću, da smo od države priznata organizacija. To nam peče uzgojiti članstvo i dobre državljane, jer su to samo prazne reči ljudi, koji

E. GANGL (Ljubljana):

Pogled natrag — pogled napred.

(Fragment.)

Poznao sam mladića, koji je pre više nego četrdeset godina primio u sebe prvu iskru sokolske vatre, koja se tada upalila i rasplamsala u nekom mestancu na jugu današnje Dravske banovine. Tada, u tom mestancu osnovali su sokolsko društvo, da na jednoj strani potkopaju korenje gerimanofilskom hrišćiću, koji je počeo rastresati svoje žilove slovenskom zemljom, na drugoj strani, da učvrste, dignu i prošire nacionalnu svest, koja je još ponizno spalila u duši naroda; a treće i glavno, da pod sokolsko ime skupe mlade momke svih staleža i zvanja k telesnim vežbama, koje su prinašale jačanju karaktera i oblikovale smelost duha i vedrost srca. Crvene sokolske košulje sjale su se u mestu i u okolini kao krvavo-crveni oklopi ponosnih vitezova, kojima su na širokim šesirima lepršala sokolska pera, a bele ruke devojaka posipale su im put bujnim, šarenim i mirisavim cvećem.

I trideset i sedam godina je od onda, kad je onaj isti mladić nosio po ljubljanskim ulicama u svečanoj povorci trobojnu zastavu, pod kojom je pohrtilo na sokolski slet u belo naše mesto mnoštvo naroda odanle, gde se danas viju crni barjaci. To još nije bila sok. zastava, ali u njene trozarne plamenove uplitalo se je zanos uzrujanog i oduševljenog srca, koje je slutilo nešto lepa, nešto velika i nešto snažna, a ipak svega toga još nije moglo shvatiti i uskratiti u sebe kao bitan deo vlastitog unutaršnjeg života! Bilo je to nešto novo, nešto sokolsko, nešto veliko i neizrecivo prelepo, preveliko i presnažno, da bi moglo svom silom i snagom u tesnu kletku sitnog mladog srca!

I trideset godina je i nešto preko, kad je isti mladić prvi put stupio u dom Sokola Praškog, gde su u večernom času, tako lepom i tihom i glasnom, i preprostom i svečanom, vrvile muške izbočene grudi, koje su se dizale i spuštale kao srebrni valovi živoga jezera. Široko je mladić otvarao oči, zagledao se u alegoričke slike na galeriji, a u tesnu kletku mladog, sitnog srca još uvek nije mogao taj čudnovati život, koji se gibao tako blizu njega, a ipak tako daleko od njega!

I dvadeset i sedam god. je od onda, kad je mladić dorasao u zrelog čoveka i kad su ga preplavili valovi sokolskog života negde u kotlini, gde leži rudarsko mesto, danas u seni tuđe trikolore. »Što hoće to Sokolstvo od mene?« — klicalo je kao u nesvestici uzrujanog srca. Svi živi, napeti kao osetljive žice gusala, drhtali su od čuda, ushita, neizvesnosti i strašnog nemira. Mozgom provejavala je jeza, u duši strah, jer u grudima se je nešto rušilo, a i neopisiva sreća, jer u onim istim grudima nastajalo je nešto novo, nešto što je više nego lepota i više nego bogastvo, nešto, što se ne može izreći ni oceniti.

Rodila se je nova duša, nastao je novi čovek!

Imali smo sedam gnezda, koja su savijale žuljave ruke radnika-patnika; gnezda, po kamenu i korovu razmeštena, iz kojih su se dizali visoki kresovi, kličući glasno svoj okolini: Živimo, živimo, živimo!

A u srce, u tesno, skromno svetište unutarnjeg sveta tog mladog čoveka još uvek nije mogla ogromna sila spoznanja koje se budilo. Misli su raspletene u širinu, mesto da bi bile usredotočene u jezgrov spoznanja; da čovek nosi svoju cenu, svoje bogastvo i svoj svet sam u sebi, da mora biti najpre svoj čovek, ako hoće da bude svojina svijeta. Saberi misli! Skupi ih kao u sunecu zrake, da iz njega lije blaga svetlost!

nenalaze i nepoznaju dubljeg značaja Sokolstva, nego treba uistinu raditi, uzgajati i opet raditi.

Ideal Sokolstva je čovek duševno i telesno zdrav i jak, bistar, koji se uvek uči i napreduje, tvrde i odlučne volje i koji se ravna po načelima prava i pravde, obuhvatajuć svojom bratskom ljubavlju sve, pomažući koliko god je moguće, podvrgavajuć svoje osobne interese korisnim interesima celine; čovek, koji moralnim življenjem uzdržava svoje zdravlje i koji vežbom krepi svoju snagu, čovek, čije se rodoljublje sastoji u radu za celinu, u ljubavi prema svima.

Sokolstvo se pak očituje u svakom pojedincu, u njegovom zvanju, kod njegovih prijatelja, saradnika i tek on-

A kad je iz puste zemlje uz nas klio novi život, kad nas je bilo svakim danom više, kad smo osećali, da jedan bez drugoga ne možemo živeti, da smo jedan drugome potrebni, da smo jedan na drugoga navezani kao braća urotnici, da gradimo svima i svakome novi dom na ruševinama staroga sveta prevara, iskorištavanja, telesne bede i duševnog ropstva — tada smo uvek i svuda imali stalnog pratioca: bajonet!

To je bila vanjska pratnja, koja je n. pr. sprečila, da u jugoslovenskom Celju nismo smeli stupiti na svoje tlo. Ta činjenica izgleda danas tako, kao da bi majka svom sinu zatvorila vrata očeve kuće: Pogini pred pragom, pse-to!

A unutrašnja naša pratnja bila je visoka misao sokolskog bratstva, koje je u dušama stajalo ponosno uspravljeno kao jarbol na brodu, koji vije našu zastavu po svim delovima sveta i do kojeg se zamaću bacaju morski valovi.

Unutrašnja pratnja bila je duboka svest zajednice, koju nije mogla raskinuti i uništiti nikakva sila. »Što hoće Sokolstvo od mene?« — ispituje čovek samoga sebe. Svest zajednice odgovara: »Tebe samoga hoće, svega te hoće imati, da se u njemu razživiš, da te ono podeli među sve, koji su s tobom u istoj bratskoj zajednici, da ti, koji si svoj, postaneš svojina svijeta — ne samo po vanjskom izgledu, po društvenoj izkaznici, nego da se istinski podaš, daruješ svima svojim karakterom, svojom tvorevinom i svojom voljom!«

Unutrašnja pratnja bila je veselje za rad i život: za rad, koji poštenje nosi a umerenost u uživanju diže u vrednosti; za život, koji je pena, prazan zvuk i gluha noć, ako u daljinama i visinama ne blistaju zvezde neizmerno dalekih ideala lepote, koju jedva naslućujemo, i zdravlja, kojemu jedva niču mladice za sveopštu narodnu žetvu.

Unutrašnja pratnja bilo je uverenje, koje se nije dalo ugušiti, da će doći dan i čas, kad će pasti sve granice među braćom i sestrama jedne krvi i jednog jezika, da će se otvoriti slobodan put udruženja čitave velike slovenske porodice — samo treba hteti, žrtvovati treba, životu u unutrašnjosti pojedinca treba dati život vanjštine. Svaki neka živi u sebi i iz sebe prema vani, kao što iz pečine dolazi vrelo, kojemu izvor leži negde u nutarnjoj neispravnosti...

Čovek uz takvu raširenost i uz takvo vrenje novog nacionalnog i ljudskog života spušta glavu, razmišljajući, odakle tolika snaga, koja tako iz temelja preokreće čitavo mišljenje i čuvstvovanje kao da bi na drvetu, koje vene, probile sveže mladice, koje piju životnu snagu iz čudotvornih sokova novog, još nepoznatog i nedokučenog života. Život se može roditi samo iz života!

Živimo!

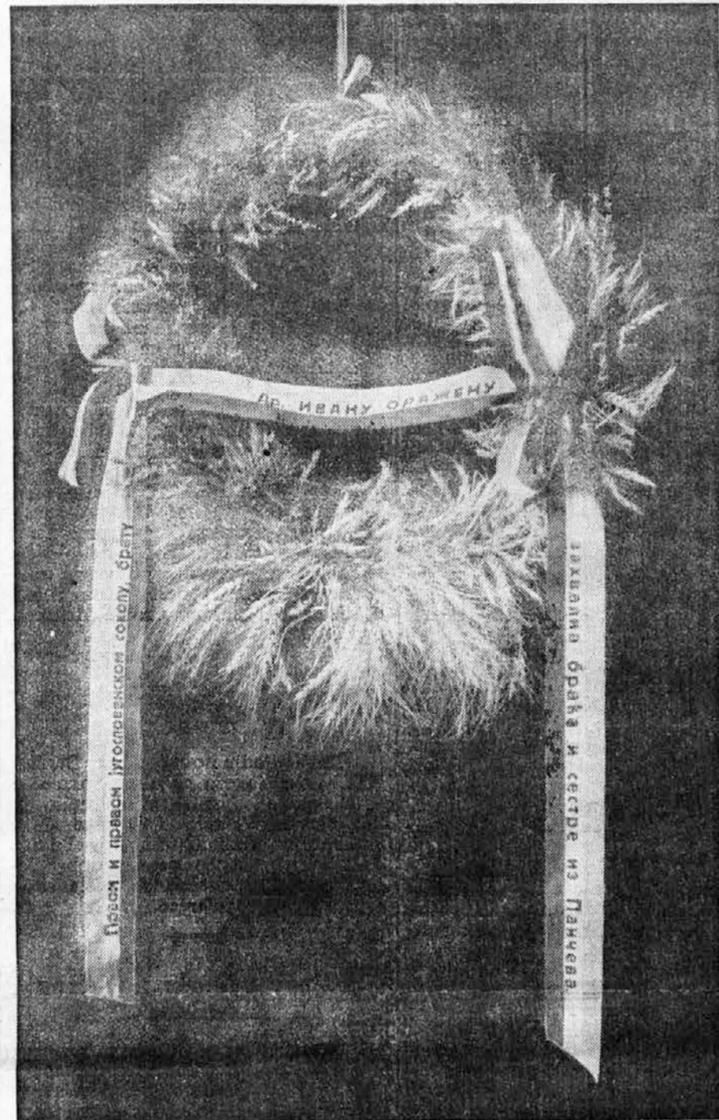
Kako jednostavno je to priznanje, a kako duboka tajna leži u njemu! Zar nije srce, svetište unutarnjeg sveta, ta skromna kletka, još dovoljno proširena i u dubinu otvorena, da bi u sebe obuhvatilo i u sebi proradilo tajinstvenost, uzvišenost i sveopsežnost takvog sokolskog života?

A čovek, koji je u toj školi života stajao od mladih nogu i čeznuo za otkrićem tajne sve do današnjeg dana, kad se prikazuje već večernje rume-

nilo, piše osudu samome sebi, rekavši, da je premalo služio lepoti, premalo se izvijavao u razgranjenosti sokolskog bratstva, zato ga tereti težina neresenih pitanja, koja kao sedam pečata leže na knjizi života...

Kuda se rezleza pogled u daljine? Ta životu nema kraja, samo večnošću označujemo to, gde klone snaga u tajne prodiruće duševnosti.

Obzorje se širi u beskonačnu daljinu; i pre nego ga dostigne soko-ptica, zatone u nedoglednost, opet se vrati nad domaće gnezdo, da umiri od vihora razčešljana krila, te da se ponovo

Pozdrav žitorodne Vojvodine.

Naš crni dan.

Uspomeni brata dra. Ivana Oražena.

Bilo je 11. marta 1921. godine, kad je naše redove i čitavu našu zemlju potresla tužna vest, da nam je nenadano umro naš prvi starosta, brat dr. Ivan Oražen, pod čijim su se vodstvom na Vidovdan god. 1919. u Novom Sadu sakupili svi Sokoli naše domovine u jedinstvenu organizaciju.

Od onog dana svake godine sećamo se tog najvećeg dosada tragičkog dagadaja, kojega je teška sudbina spremila jugoslovenskom Sokolstvu. Na početku svog sokolskog života u ujedinjenoj slobodnoj domovini, osetili smo smrt svog dragog vođe kao krut udarac u korenje naših snaga, koje su ostale iza svetskog rata i koje smo jedva sakupili pod jednu jedinstvenu sokolsku zastavu.

Teška je bila zadaća, koju je bio preuzeo brat dr. Oražen na sebe, kad ga je naša volja postavila na čelo naših redova. A jer je u njemu bila jedna silna moć stvaranja i još veća domovinska ljubav, primio se odmah svom energijom svoga rada, sakupio oko sebe predane i oduševljene sokolske rad-

nike, te je visoko digao sokolski barjak, pozivajući nas na rad i kazujući nam puteve napred i prema gore.

Svi smo išli za njim, gledajući u njem uzor brata, čiji je značaj pred nama svetlio kao zvezda vodilja. I kad je bio u punom radu, duboko uveren u pobjedu velike i čiste sokolske misli, pao je neočekivano u grob — a pao je i u srca svijeta nas, gde njegov duh živi i neprestano nas pozivlje na rad i život po načelima sokolskih vrlina i kreposti.

I danas vidimo i znamo, kako život pravednika ne prestaje smrću, nego kako taj idealni i čisti život živi i dalje posle smrti u životu i radu plemenitih i radnih Sokolova. Naš vođa je i danas brat Ivan: duh njegov je u svima nama, a srca naša kucaju udarima njegovog srca! Ne može da umre ono, što je u snažnom životu bilo lepo, veliko, svetlo i plemenito.

Trebamo te, Ivane naš: na početku smo dalekog puta, od groba u život tvoja ruka kaže nam smer...

—eg—

puti novoj zori u susret! Tako hita žestoka snaga našeg života od luči do luči, nikad smirena, nikad zadovoljna u težnji za svetlošću i uzorima!

A ipak: kako je srećan starac, da i njega vitla taj vrtlog u krugu postojanih nazora, da ga uzdiže u visine nedostižnosti, u daljine nedoglednosti! Tamo negde stoji zlatna vaga, gde se ceni vrednost čistih karaktera i prava radinost naših budućih pokolenja.

Tu vagu drži u mirnoj ruci Miroslav Tyrš. Nad ledima diže mu se oblak, sivi oblak, od sunca uzaren!

To su Tyrševi Sokoli!

SLOVENSKO SOKOLSTVO

Karolina Světlá.

24. februara o. g. prošlo je sto godina, otkako se je u Pragu rodila Johanka Rottova, koja se je god. 1852. udala za profesora Petra Mužaka, a kasnije primila je svoje spisateljsko ime Karolina Světlá. Bila je sestra češke spisateljice Sofije Podlipske, a obe sestre radile su u šestdesetom godinama prošlog veka, u dobi, kad se je počeo razvijati Sokol. Sofija Podlipska bila je prva predsjednica »Telovežbačkog društva gospođa i devojaka«, koje bilo osnovano god. 1869. nastojanjem dr. Miroslava

Tyrša kod praškog Sokola, a Karolina Světlá bila je kuma prve sokolske zastave. Světlá je bila vršnjakinja utemeljača Sokola Tyrša i Fügnera, koje je vrlo dobro poznavala. Poznanstvo sa Fügnerom postavilo je Světlu na čelo dama, koje su poklonile mladom praškom sokolskom društvu prvi sokolski »prapor«. Svečanost razvijanja bila je 1. juna 1862. god., četvrt godine posle osnivanja prvog sokolskog društva. Tm prilikom izrekla je Světlá značajne reči, koje su sadržavale čitav sokolski program. Čehoslovačko Sokolstvo se je ovih dana za zahvalnošću sećalo majke prvog sokolskog prapora, čime se i mi pridružujemo.

Telesni uzgoj u čehoslovačkoj u brojtama.

Čehoslovačku republiku možemo ustinu smatrati za državu, gde je telesno vaspitanje u narodu silno rašireno. Statistika iskazuje, da je u Čehoslovačkoj organizovano u razna vežbačka i sportska udruženja skoro milijon ljudi, a organizacije Nemaca u Čehoslovačkoj republiki imaju također skoro 350.000 pripadnika. Pribroj li se pak tome još uopće članstvo i naraštaj, koje pripada svim ostalim raznim organizacijama, može se slobodno tvrditi, na u Čehoslovačkoj ima preko milijon i proš osoba, koje se bave ovom ili onom granom telesnog uzgoja.

Nas će naravno u prvom redu za zanimati, kakovu poziciju u tome zauzima čehoslovačko Sokolstvo. Iz odnosnih podataka možemo da zaključimo, da preko jedne trećine pripadnika svih organizacija skupa, upisano je i nalazi se u sokolskim redovima. Nedvojbeno je, da je ČOS neosporna prestavnica pravog telesnog vaspitanja i da jedino ona označuje i daje čehoslovačkom narodu onaj položaj, kojega zauzima na polju telesnog uzgoja u međunarodnom svetu. Sa punim pravom može također da se tvrdi, da je jedino ona s pravim uspehom predstavljala čehoslovačke boje na olimpijadama i raznim međunarodnim tekmičenjima na strani. Prem su naročito sportske organizacije sakupile također pod svoja krila dosta velik broj pripadnika, ipak još do sada nisu uspele da plasiraju čehoslovački sport na tako vidno i primerno mesto. Kod nas u Jugoslaviji, u tom pogledu dakako još je nešto gore, jer i samo sportsko gibanje nije tako razvijeno kao u ČSR.

Od telovežbačkih udruženja spomenućemo tri najznačajnija, od kojih je u prvom mestu čehoslovačko Sokolstvo sa 3189 društava sa 547.235 pripadnika zatim sledi čehoslovačko Orlovstvo sa 1204 društva i 100.678 pripadnika, a iza toga odmah Radnički Vežbački Savezi, koji premda imaju samo 1032 društva, ali ipak isti broj pripadnika kao Orlovstvo, naime 100.580. Ukupnih je dakle 5425 društava sa 748.493 osobe. Što se tiče odraslog članstva napomenuti je, da ČOS broji 339.918 osoba obojg spola, RVS sa 53.379, Orli pak 59.199 osoba.

Također i Nemci imaju tri telovežbačka saveza: nacionalne, kršćanske i radničke turnerske jedinice. Najjača među njima je nacionalna, koja ima u oko 1000 društava — 160.000 pripadnika. Zatim sledi radnički i onda kršćanski savez. Ukupno u sva tri saveza iskazuju Nemci 228.766 osoba, tako da svi telovežbački savezi u Čehoslovačkoj imaju oko milijon osoba,

koji se bave telovežbom. Od toga ima članstva oko 600.000.

Moramo napomenuti, da u navedenoj statistici nisu ubrojani pripadnici Radničke Telesnougoyjne Federacije, koja je u komunističkim rukama i radi po uputama Sportinterne u Moskvi, te ju je teško po njenom radu ubrojiti među same vežbačke organizacije.

Soko u Bratislavi.

Sokolsko društvo u Bratislavi večeće je društvo Sokolstva u Slovačkoj i stup je župe Masarykove, koja ima također onde svoje sedište. Pred kratko doba podiglo je veoma lep sokolski dom i naravno vodi veliku brigu da uredi sve što je potrebno za daljnji rad i razvitak u novom domu. Broj članstva razmerno je malen za Bratislavu, ali ipak treba znati, da je matično društvo osnovalo po okolici još nekoliko manjih društava. Članstva broji 1300, velik broj naraštaja i dece. Posredni poset u vežbaoni iznosio je 63 vežbača, 53 vežbačice, 33 m. naraštaja, 38 ž. naraštaja, 140 m. i 112 ž. dece na svaki sat. Društvo ima veoma lepo uređeno lutkovno pozorište za mladež, čitaonicu za članstvo, predavanja, razgovore itd. Uopšte drži se, da je rad bratislavskog Sokola veoma dobar i uspešan.

Slet poljskog Sokolstva u Nemačkoj.

Prošle godine održan je u Berlinu XXIX. slet Saveza poljskog Sokolstva u Nemačkoj. Na sletu nastupilo je 225 članova i članica i 70 dece. Učestvovao je i berlinski čehoslovački Sokol. Slet je uspeo veoma dobro, a broj vežbača povećao se posle sleta za 30 članova i članica.

Skijaška škola poljskog Sokolstva.

Savez poljskog Sokolstva priredio je od 26. decembra 1929. do 4. januara 1930. u Zakopanom svoju prvu skijašku školu. Svaki učesnik platio je za troškove 6 poljskih zlotih na dan. Škola je bila razdeljena na dva dela i to: prvih pet dana bilo je posvećeno početnicima, a druga polovina takmičarima.

Sokoli lekari.

Pre nekoliko godina počeo je naučno obrađivati sokolsku telovežbu i njezin uticaj na telo prof. dr. O. Rybak, koji je napisao praktičnu knjizicu »Sokolska telovežba«. Otvaranje novih vežbaonica na bruskom stadionu potaklo je mnoge lekare, većinom profesore Masarykovog univerziteta, da su se ujedinili u društvo s namerom, da dobrovoljno prate i nadziru sokolsku telovežbu.

Glas iz srpske Lužice.

Član našeg redakcionog odbora primio je od odličnog lužičko-srpskog sokolskog radnika veoma zanimljivo pismo, u kojem prikazuje prilike u lužičko-srpskom Sokolstvu. Kako je dugogodišnja kriza u lužičko-srpskom Sokolstvu našim čitaocima više ili manje već poznata, objavljujemo izvadak iz toga pisma bez komentara.

... Imam danas da Ti javim važnu stvar. Sigurno znaš, da je zbog katoličkih članova Sokola u našem savezu već duga prepirka. Stvar je sada dozrela i pobedili su — klerikali. Na glavnoj skupštini saveza bio je primljen predlog, da se osnuje naročita katolička župa. Sada se nekoi članovi saveznog predsedništva staraju, da preko novina lažno informiraju javnost. Zato Ti danas pišem opširno o predlogu, koji je početak raskola u našem Sokolstvu...

Već davno su katolički župnici predložili i na koncu na sastanku u Radworju i pridobili katoličke članove, da traže na saveznoj skupštini organiziranje katoličke župe. Na tom sastanku bio je i starosta Šajba. Na glavnoj skupštini, koja se je održala 9. februara o. g., nastala je zbog toga predloga jaka i burna prepirka. Evangelski članovi su se veoma uzburili i javno prekorili predsedništvo, jer ono po njihovom mišljenju nije radilo iskreno, a što je najgore, izdalo je sokolsku misao. Protiv predloga su bila sva društva evangelske Lužice, osim budvišskog. Za predlog glasalo je i predsedništvo. ... Glasalo je od 42 zastupnika 21 (sa predsedništvom) za predlog, protiv predloga 17, četiri delegata nisu gla-

sovala, a jedan iz evangelske Lužice nije bio prisutan. Dakle je glasala za predlog samo polovica (21), a ipak je bio primljen. Zbog toga vlada sada na evangelskoj strani veliko uznemirenje i sve se sprema na boj. Staro predsedništvo nema više poverenja evangeličkih članova, jer ono je pružilo ruku katoličkoj manjini iz koje jedan deo već javno simpatizuje sa »Orlom«.

Mislím, da neće biti više moguće održati jedinstvo u našem Sokolu, već se može računati time, da će biti i kod nas napredni i narodni Sokol pored klerikalnog Orla. A možda će to biti još korisno, jer ćemo imati barem jasne ciljeve, a pobediće Soko!

Interesantno je što neki otvoreno i iskreno barem traže samo Orla i ništa neće da čuju o kakvoj katoličkoj župi u Sokolu, kojoj nije ni osigurana pomoć katoličkog sveštenstva, jer ono mora zamoliti dozvolu od svog biskupa, koji im neće dozvoliti da saraduju u Sokolu...

U predsedništvo smo na glavnoj skupštini izabrali br. Meškanka, za saveznog načelnika, br. Jurija Wjelu iz Bukec za podstarostu, a za članove predsedništva br. Meltko iz Rakojd, s. Urbanovu iz Draždžija i s. Šoltovu iz Budvišinka. — U evangelskoj Lužici osnivamo nova Sokolstva društva i marljivo se spremamo za svesokolski slet u Beogradu, na kojega će doći više braće i sestara...

Masaryk kao Soko.

Predsednik Čehoslovačke republike br. dr. T. Masaryk je od god. 1884. t. j. od godine, koje je umro dr. Miroslav Tyrš, neprestance član Sokola. Vežbao je marljivo u praškom Sokolu Matica, u Sokolu Praha III., a u doba, kad je bio poslanik u bečkom parlamentu, u českom sokolskom društvu Beč I. Posle desetogodišnjeg vežbanja morao je po naređenju lekara prestati sa vežbanjem. Odsad se je svaki dan po nekoliko sati vozio biciklom, a kasnije jahao je konja, što mu je još i danas najmilije. Redovno svaki dan radi proste vežbe, čime i pripisuje svoju svežost tela i duha. Od god. 1885. dalje, neumorno je propagirao pismom i govorom sokolsku misao i naročito je studentima prepovraćao, da stupaju u sokolska društva. Kratko pre svetski rat, pozvala ga ČOS, da u sokolskoj školi predaje o Tyršu, ali toga predavanja nije mogao održati, jer je austrijska vlada školu zabranila. U Sokolstvu je Masaryk gledao onu snagu, koja je stvorila nov narod. Pred svoj odlazak u inostranstvo, razgovarao je sa starostom bratom dr. Schreinerom o daljnjem radu Sokolstva u oslobođilačkom pokretu i o organizovanju legija, koje su sačinjavali skoro isključivo samo Sokoli. Ceneć velike zasluge Sokolstva za oslobodjenje čehoslovačkog naroda i poznavajući snagu sokolskih ideala, izjavio je na prvom zasjedanju čl. Narodne skupštine u decembru 1918. god.: »Ideali Fügnerovi i Tyrševi pokazali su se u pravom svetlu u našoj armadi.«

Soko ima već svoju tradiciju i ima svoje duhovne vođe Tyrša i Fügnera. Glavna misao Tryševa jest simfonija, harmonija celog čoveka; Soko mora nastojati da njegova ideja bude u konkurenciji ideja i da pobedi.

Tyrš je upravo genijalnim i umetničkim nagonom harmonički povezao antički ideal lepote — dobra s našim narodnim programom, nastojeći da sintetizuje češko plemstvo sa češkim pukom.

Soko ne će u Slovačkoj ništa manje značiti, nego znači u Češkoj.

Svaki pravi, u istinu svesni Soko mora da bude stražar pa i politički i socijalni pobornik naše republike, naše demokracije.

Preporučamo braći i sestrama, koji posećuju Zagreb, restauraciju »Varošku Pivnicu« i »Kavanu Medulić«. Čitajte naš oglas.

Jedan novi uspjeh Anacot-pastila.

Najnovijim radovima na bečkoj klinici za bolesti vrata i usta dokazano je, da je kod dezinfekcije grlene šupljine primena raskužnog sredstva u tvrdom obliku (pastile) znatno uspešnija od raskužnih sredstava u tekućoj formi, koja se upotrebljuju kod grgljanja i to s toga, jer grgljača ne može dopreti do svih onih delova grlene šupljine, koje bismo morali dezinficirati. Kao raskužno sredstvo u tvrdj formi bile su kod toga upotrebljene Anacot-pastile, kojih je baktericidna delatnost bila potpuno dokazana.

Anacot-pastile rastopljene u ustima razvijaju formaldehidne pare, do bro su raskužno sredstvo, te imaju vrlo ugodan okus. Kao osobitu njihovu prednost treba istaknuti, da ne mažu zube, kako to čine nekoi druga dezinfekcijona sredstva.

Masarykove misli.

Humanitetna ideja javlja se u našoj dobi kao narodnosna ideja. To se počinje u zadnje doba i kod nas da razumeva, naime humanitetna ideja nije protiv narodnosne ideje, već bi baš narodnost, upravo kao i pojedinaac, morala da bude humana, humanitetna. Čovečanstvo nije apstrakcija, koja sedi na prestolju negde u državi ideja iznad istinitih ljudi — naroda, kako je kazao Herder, to su prirodni delovi čovečanstva. U tom smislu su Kollar i Palacky gradili narodnost na humanitetnoj ideji. Kollar pak, poučen po Fichte-u, trudio se je za narodno vaspitanje i izobrazavanje. U našim danima razumemo humanitetnu narodnu ideju ljudsku, socialnu.

Socialno pitanje nije samo radničko pitanje. Socialno pitanje nije samo pitanje jednog razreda i kaste, već pitanje sviju. Popustiti pritisku radnika time da mu se dade opšte pravo glasa samo je delomično i negativno rešenje pitanja; pitanje mora da bude rešeno u celini i pozitivno i to znači osvetliti i ogrejati glave i srca sviju; znači dati duhu snagu nad materijom, znači usaditi ljubav u samoga sebe. Socialno pitanje je pitanje morala — nemorala, pitanje je nasilja i humanitete koja dejstvuje.

Jednostrano privrednog materijalizma drže se svi, koji hotice — nehotice iz materije prave duh, pa i Boga. Materijalizam ne može se odstraniti materijalizmom. Čini mi se, da mnogi antisemiti i socijaliste dopuštaju grešku, koju pripisuju kapitalistima i semitizmu — naime i igraju oko zlatnog teleta.

Moderni čovek ima čudno geslo »humaniteta«, »čovečstvo« — »čovečanstvo«. Tim geslom izražava sve svoje čežnje nekako tako, kako ih je srednjevekovni čovek izražavao rečju »hrišćanin«. Taj humanitetni ideal, čovečanstvo, temelj je sviju novodobnih čežnja, a naročito u narodnih, kako već znamo iz Kollarove izreke: »Zoveš li Sloven, neka ti se uvek odazove čovek«.

Nijedan čovek neće svog najdubljeg životnog uverenja svaki trenutak i u svakoj prilici tumačiti, ali svaki dostojan čovek ima tako uverenje i trudi se za nj. U pravo vreme mora to svoje uverenje izraziti, a obično će se po svom uverenju ravnati i upravljati. I nitko među nama neće sumnjati kako ima da sudi ljude, koji rade (i u sitnicama) po tom uverenju i koji rade bez njega, danas ovako, sutra onako, kako nanese slučaj... Postojanje uverenja ne isključuje kompromis kod rada. Kompromis u načelima je jednostavno isključen. Kompromis rada ne osoba, moguće je, naročito kad je lokalni; zašto se nebi mogli ti n. pr. kod osnivanja biblioteke udružiti ljudi iz raznih stranaka? Ali nijedan kompromis ne sme da sruši načela; popusti li jedanput, dvaput — i uverenja nema.

Ne priznajem apsolutne jednakosti. Ne, da nebi htio, ali iskustvo mi kaže, da svi ljudi nisu jednaki po svojoj snazi, svojoj nadarenosti, svojoj okolini. Svaka socialna reforma mora da ide za tim, da postigne u koliko je više moguće da nejednakost bude nesljljiva. Zakon može osnovati samo jednakopravnost; nikako pak ne jednakovrednost.

Ne priznajem traženja privredne jednakopravnosti. Za strogu sam solidarnost, a odbacujem komunizam.

Odbacujem privredni komunizam, ne verujem u duhovni komunizam (kao ga n. pr. slika Marx) i odbacujem spolni i porodični komunizam.

PARZER KARLO (Ljubljana):

Snaga i dužnost.

Snaga i dužnost! Dve su to činjenice koje se nigde u životu toliko ne ističu, kao u sokolskom radu, dakle u nama Sokolima. Naravno po principima čovečanstva, ona strana života, kojoj kažemo da je istinita i dobra, dakle ona strana, koju zastupa naša sokolska ideja i sokolski rad, ta strana mora da zastupa i načelo, koje kaže: »Više snage — više dužnosti!«

Sokolska škola, bezuvetno i beziznimno svakome onome koji ju pozlaži, daje snage. Jednom, više, drugom manje, sve prema individualnoj konstrukciji organizma i jakosti duše. Onaj, koji je telesno jak, polučuje u telesnom obziru veći napredak, drugi, koji je po organizmu slabiji, može da dostiže opet veći uspeh u svojoj duši, dakle u vezi s time na sokolskom prosvetnom polju. Svakako, jedno i drugo je snaga, koju ima da zahvali sokolskoj školi.

Kada smo dakle postali u sokolskoj školi snažni fizički i intelektualno, nama su naravski dužnosti prema životnim zahtevima i pitanjima mnogo

Priznajem da je sadanja nejednakost neopravdana. Danas ljudi umiru od gladi i umiru — od hleba, prebitosti.

Ne verujem, da se može potrebna reforma izvesti samo privredno. Pored toga mora se provesti reforma morala i nazora.

Život bez alkohola garantuje viši, pogled i nazor na život i radosnije i čišće životno raspoloženje i konačno lepše uređenje života.

Velik deo tekozvanog duševnog tuda nikako nije viši i više vredan nego radnikov rad. Mnogi inteligentni radovi (bolje: zanimanja) mehaničesu, šablonski (birokratizam) i ne traže nikakvog istinskog mišljenja, barem ne više, nego što mora misliti, običan čovek. Naprotiv radnik u većini slučajeva ne misli manje. Uzmi mo k tome, da je uzgojem i školovanjem inteligent svoj zanat tako naučio, kao zanatlija svoga, i zbog toga nemamo među radom radnika i prosečnog inteligenta znatnije razlike. To jest, što se tiče njegove vrednosti i uporabivosti i koliko pruža na duhovnoj kapaciteti; inteligent već zbog toga, jer više zna nego radnik, ne misli više i ne misli bolje. Obična radnica ili zanatlija — pa i profesorova i činovnikova žena — koja sa svojim skromnim sretstvima vodi domaćinstvo i pored toga dostojno vaspitava pet glava, misli mnogo više i intenzivnije, nego čovek, koji je dvadeset godina prosedio u školama i prikupio kup raznih svedočaba. Razlika među običnim inteligentom i radnikom je baš u tome, da je njihovo školovanje nejednako skupo i da je dakle njihova plata, odnosno nagrada, već i zato ne jednaka. Pitanje da li je treba tome ili onome činovniku uistinu studirati dvadeset godina, to je, razume se, drugo pitanje. Od tog običnog rada moramo razlikovati viši, mislim, stvarajući rad. U nauki filozofiji, u umetnosti, politici inženjerstvu — svuda. Svuda se razlikuje pravi mislioc i umetnik od »nadničara«. Ove kategorije dosad još nisu tačno opredeljene, ali postoje i od velikog su značaja. I u gospodarstvu. Jasno je pak da ima i tu stepenova — pored Newtona, Humea, Franklina, Napoleona itd. potrebni su društvu i duhovi i radnici drugog, trećeg reda.

O narodima i o vlastitvom narodu može se govoriti sasvim nepristrano a da nije potrebno obožavati vlast tog naroda; meni n. pr. Slovace, jer poznajem njihove slabe strane, zato nisu ništa manje dragi nego su mi bili, kad ove strane nisam poznao. Ne razumem zašto bi bilo poznavanje istinitosti na štetu prirodne ljubavi prema vlastitom puku, jeziku, narodu. U naročito izabrane narode ne verujem. Nemam potrebe da ponizujem druge narode, da bi time uzdigao svoj narod. Poznate su mi slabe strane i drugih naroda, ali ove me ne bole tako, kao slabe strane mog naroda — mene samoga. Rado priznajem prednosti i odlike drugih naroda, ali to nema nikakvog uticaja na moje narodno čuvstvo. Mislim, da je moralna dužnost govoriti o narodima, vlastiti i stranom, otvoreno: narodnostno angurstvo sprečava vlastiti napredak.

Moja načela i moj program izrasao je organski iz naše istorije, iz nje sam crpao i s njom sam pobeđio svoj politički i kulturni program.

smo da bude nijednog bolesnog u svojim načelima i u pogledima na život. Zato, pored naših kvalitativno najboljih snaga u našoj unutarnjosti, treba upotrebiti kvantitativno sve, što može da producira dobroga i najboljeg. »Čim imaš više snage, tim više trebaš od života i zato moraš da životu nadomestiš što izdašnije sve ono, što od njega trošiš i tako dakle dužnost ti je, da daš sve više svojih zdravih snaga na korist naše zajednice.«

Čovek ima u sebi toliko snage, koliko je oseća. Oseća li snagu za dva života, onda živi i radi za dva, jer čovek nije akumulator, koji bi mogao negde sahraniti onaj suvišni plus svoje energije za kasnije vreme. Suvišna energija koju ne upotrebiš, izgubi se u korist životnog minusa.

Suvišnom energijom možeš nadomestiti svog slabijeg i podupreti ga u ispunjavanju njegovih dužnosti prema zajednici. Zbog te velike naše zajednice, koja je stvorena iz naših vlastitih života i tela, moramo da imamo snage, jer ta snaga dolazi opet kroz zajednicu na korist svakog pojedinca.

Sada ćemo shvatiti pravi smisao našeg zajedničkog života. Onu suvišnu snagu moramo predati zajednici za izravnane sila sviju nas u jednu harmoničnu celinu, za zajednicu u kojoj ne može nitko da propadne, ako smo u tom obziru svi jednakih misli. To bi bila naša prava velika zajednica.

A još više bismo morali u to žrtvovati. Ja da dajem svu svoju snagu zajednici, dakle kroz nju pojedincima,

a u kompenzaciji dobijam od svakog pojedinca deo njegove snage.

Onaj, koji oseća u sebi pored snage i dužnost da tu snagu znae iskoristiti, imade pravog smisla za život. Svaki čovek, bio još kako malen i skroman, ima u sebi više snage nego mu je potrebno za sebe i dužnost mu je, da onaj sufiicit pripiše kao plus našoj zajednici sa pojačanim pozitivnim i konstruktivnim radom, ako neće da ona propadne, a kroz nju i on sam.

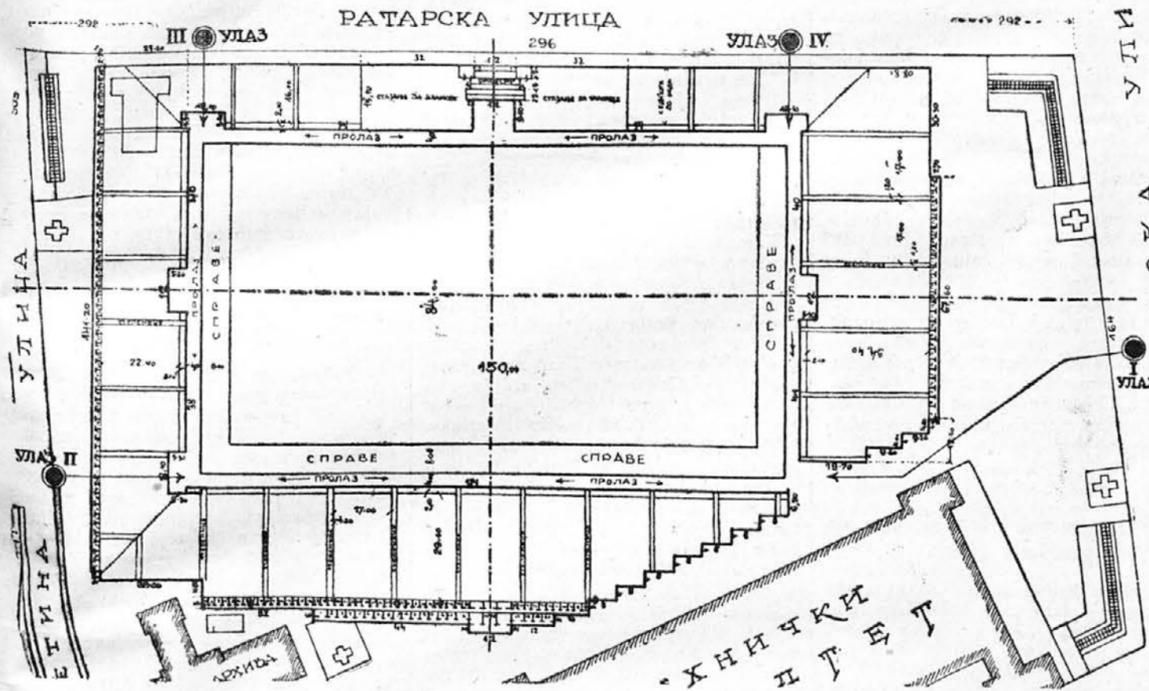
To je dakle naš veliki problem i naša zadaća. Polučićemo samo onda velike uspehe, kada sakupimo svoju snagu nerazdelivo od osećaja dužnosti prema životu, narodu i državi.

imadu tramvajsku prugu, naše je sletišće. Spram ulice Kralja Aleksandra jedan deo tog gradilišta već je završen i to zgradom tehničkog fakulteta, univerzitetom knjižnicom i zgradom državnog arhiva. Sletski odbor poverio je izradbu nacrtu za sletišće predsedniku građevnog odelca bratu arhitektu Momiru Korunoviću, Teška je to bila zadaća, jer je prostor dosta malen, a zahtevi za vežbalište i sletišće veliki. Brat Korunović rešio je tu zadaću ovako: Vežbalištu dao je oblik pravokutnika, čija je duža strana 150 m, a kraća 84 m duga. Smer vežbališta dužom stranom je jugoistok-severozapad. Na tom sletišću moći će nastupiti 3500 vežbača u prostim vežbama, računajući 190 m na pojedinca. Na prvom jugoslovenskom svesokolskom sletu u Ljubljani g. 1922. nastupilo je u prostim vežbama skoro 3000 vežbača dakle 500 vežbača više imade još mesta na sadašnjem vežbalištu. Uzevši pak u obzir desetogodišnji pozitivni rad našeg Sokolstva, računa se, da će nastupiti veći broj vežbača, koji će u tom slučaju načelnikstvo podeliti u dve skupine, koje bi nastupile naizmenice u glavnim sletskim danima.

Oko samog vežbališta nalazi se 8 m širok pojas za sprave. Uz istočnu, dužu stranu toga pojasa ne može radi toga da dođe glazba bliže vežbačima. Levo i desno od poviljona za glazbu nalazi se tribina za stajanje članova i članica. — Nasuprot na zapadnoj strani nalazi se glavna tribina s načelničkim mostićem. Tribine smeštene su i na kraćim stranama. Ulaza ima sletišće 8 i to, 4 za gledaoce na uglovima vežbališta i 4 za vežbače u polovini svake

strane. Svi ulazi su 12 m široki. Između pojasa za sprave i tribina, nalazi se oko celog vežbališta 4 m široki prostor za prolaz. Na tribine ulazi se 120 m širokim stepenicama, približno na svakih 20 m. — Širina tribina vrlo je različita; tako je n. pr. južna široka 34 m, zapadna (glavna) 29 m, severna 22 m, a istočna (članska) 18 m. Broj redova sedišta kreće se od 20 do 40, već s obzirom prema dubini tribine. Sabiralište i svlačionice za vežbačke kategorije nalaziće se na livadi na drugoj strani Vladetine ulice. Tamo su smešteni i potrebni umicaonici, nužnici, lekarska stanica (na čitavom sletišću biće ih 5) itd. Nužnici za gledaoce biće smešteni kod nekih ulaza. Sve ostale prostorije za blagajne, policiju poštu, kancelarije, trgovine, svlačionice itd. biće smeštene pod tribinama. Sletišće će primiti oko 100.000 ljudi.

Svi radovi oko niveliranja sletišta već su gotovi, a naskoro će se pojaviti i prve konture sletišta, koje će nagoveštati skori dolazak sokolskih jata. Sva ta mrtva materija, koju smo sada opisali poslužuje jednoj velikoj svrsi jednom velikom događaju, koji će osvetliti lice našem Sokolstvu i narodu. Slike sletišta doneo je bivši »Sokolski Glasnik« JSS u svom 24 broju od prošle godine, a mi danas donosimo položajni nacrt sletišta za naš slet, kako ga je složio br. arh. Momir Korunović. Potanje stručne izveštaje o gradnji, donosićemo uz uspele slike u narednim brojevima. Arhitektonski prikaz sletišta također ćemo doneti u našem listu, tako da ćete »naše sletišće« poznavati u tančine. A dotle, braćo i sestre, marljivo vežbajte!

Položajni nacrt sletišta za svesokolski slet SKJ u Beogradu, sa okolnim ulicama.

Naše sletišće.

Položaj sletišta. — Saobraćajna sredstva. — Vežbalište.

Čim je pao zaključak, da se 1930. godine održi u Beogradu svesokolski slet, preuzela je bratska beogradska sokolska župa na sebe brigu oko priprema sleta. Najglavnija i najveća briga svakog sleta je sletišće, pa tako je bilo i s našim. Za sletišće bila su svega tri ozbiljna predloga i to: 1. na banjičkom polju, koji je napušten radi nedostatka saobraćajnih sredstava, vode, prevelike udaljenosti od Beograda, što bi naročito teško bilo za vežbače i takmičare itd. — 2. u Donjem gradu kod Dunava, sa tvrđavom i Gornjim gradom i pozadini. Taj prostor napušten je na predlog samog Nj. Vel. Kralja,

koji je čak i lično pregledao zemljište. Ovo zemljište preplavljuje Dunav redovno svake godine, a gradnja nasipa protiv poplave, nivelacija i kanalizacija zemljišta te uređenje stajališta za železničke vozove i pristanište za lade iziskivalo bi ogromne novčane žrtve i izdatke. 3. u palulskoj četvrti iza zgrade tehničkog fakulteta, koje je radi vanrednog položaja i vanrednih saobraćajnih sredstava izabrano za sletišće. Nalazi se tako reći usred grada, jer od Terazija, koje predstavljaju prosečno središte Beograda pak do sletišta ima tek nepotpunih 10 minuta laganog hoda novom i širokom ulicom

Kralja Aleksandra. Tom ulicom ide i tramvajaska pruga, koja se upravo kod sletišta odvlači levo u Grobljansku ulicu. Ova ograničujuće južno pročelje sletišta. Pođemo li tom ulicom od prvog ugla i zaokrenemo li opet levo, dolazimo u Ratarasku ulicu, koja predstavlja istočnu stranu sletišta. Krenemo li ovom ulicom, kojom dolazi tramvajaska pruga sa Malog Kalemegdana i kod prvog ugla pođemo opet levo u Vladetinu ulicu, koja predstavlja severnu stranu sletišta, doći ćemo opet u ulicu Kralja Aleksandra, koja predstavlja zapadnu stranu sletišta. Prostor omeđen navedenim ulicama, od kojih tri

VEKOSLAV BUČAR, (Ljubljana):

Kod Lužičkih Srba.

(Nastavak 8.)

Na raspravi 20. juna 1919. bili su pored br. Barte osetljivo osuđeni također i drugi odlični članovi Narodnog odbora i to oni, koji su s njim u užem doticaju. Tako je bio osuđen seljak Jakob Ilička st. iz Radwora na 4 meseca zatvora i 300 maraka novčane kazne, br. prof. dr. Arnošt Muka i evangelički pastor B. Dobručki iz Budyšinka (nem. Klejn Bautzen) svaki na 4 meseca zatvora i 500 maraka globe, novinar Jakob Ilička ml. i trgovac Hantuš iz Radwora na 1 mesec zatvora, a sadašnji urednik »Sokolskih Listova« brat Michal Nawka na 200 maraka globe.

XV.

Prilično dugo sam se zadržao kod br. Barta i zato se nisam suviše začudio, da je autobus već davno otišao. Nije mi preostajalo drugo, nego otići peške. Prtljag ostavih kod br. Janaka, a sam se uputih lepo kaldrmisanim cestom preko Rataraca u smeru prema Pančicama.

Nedaleko Rataraca počele su padati polagano prve kaplje k še. Nigde uz cestu nije bilo nikakve kuće ili kakvog drugog zakloništa, gde bi mogao naći sklonište pred olujom, koja se je približavala. Kaplje postaju gušće zato ubrzavam korak. Tik pre k še došao sam do gostionice uz cestu, gde sam se sklonio u sušu i čekao da prestane pljusak.

U najjačoj kiši dojurila su pred kuću seljačka kola. Sa kola je sišao sav prokisao snažan seljak i skočio u gostinjsku sobu a njegov sluga pristupio je k meni. Nagovoro me je nemački. Misleći da je Nemač, također sam mu nemački i odgovarao. Rekao sam mu kuda nameravam poći, a budući on također vozi svog gospodara u tom pravcu, reče mi, da će ga moliti, da me pozove u kola. Učinio je to, ali ja se

nisam vozio. Gospodar ga je na lužičkom jeziku izgrdio, zato što na cesti nagovara svaku nemačku skitnicu; skoći u kola, potera konje, meni se podrugljivo nasmije i pokaže dugi nos...

Usprkos tome, da sam morao po kiši peške nastaviti svoj put, bio sam dobre volje. Muž me je razveselio i ako bi bila većina Lužičana u politici takva, postali bi Nemači naskoro drukčiji.

Uhvatio me je novi pljusak, koji me je namočio do kože. Stupao sam dalje, brojio kilometarske stupiće i čitao izopačene nemačke napise na kapičutima. Pričnilo mi se, kao da hodam već čitavu večnost, kad ugledah u polju, približno pola sata od glavne ceste veliko selo sa veličanstvenom crkvom. Do njega vodi preko polja malena, blatna stazica. Kažiput mi pokaže da su to Khrosčice i odmah odlučim da promenim putni program i da mesto u Pančicama, dokle je bilo još četiri kilometara, prenoćim u Khrosčicama; ta imao sam u svojoj beležnici zapisana četiri naslova, na koje sam se mogao obratiti.

Usput do sela susrećem decu, koja upravo idu iz škole. Svi me pozdravljaju lužički, jedva odopozdravljam na brojne »Pomhaj Boh«. Up' tam ih slovenski, je li to selo predamnom Khrosčice našto mi u zboru svi odgovoriše: »Haj haj!« (Da, da). Video sam, da se približavam čvrstoj narodnoj kuli Khrosčice (nem. Crostwitz) središte je katoličke srpske Lužice ta od vankada jaka slovenska tvrđava, koja posetiocu također vanjstvom pokazuje je potpuno slovensko lice, koje nije promenila od onih vremena, kad je bilo ovdje još glavno središte polapsko-slovenskog plemena Milčana.

Najpre sam nakanio posetiti seoskog župnika br. Jakoba Šewčika, velikog Slovena i kulturnog radenika, koji već nekoliko godina uspešno vodi kao predsednik saveza kulturnih društava »Domovina« čitav narodno-kulturni pokret Lužičkih Srba. Preko uzorno uređivanog groblja vodi me put do

župnog dvora. Pregledavam nadgrobne spomenike i na svoju najveću radost i veselje opazim, da nema skoro nigde nemačkih napisa, ni nemačkih izopačenih imena.

U župnom dvoru primila me »stasita kuharica, koja mi je rekla, da gopodnja župnik spava; neka se vratim nakon jednog sata. Ostavih joj svoju posetnicu i odoh u osnovnu školu, da posetim drugog odličnog narodnog radenika u Khrosčicama, učitelja braću Pětaša. Ali također i ovdje nisam došao u pravo vreme, imao je obuku i zato ga moram do odmora pričekati. Šetam po hodniku, zaustavljam se pred raznim vratima i prisluškujem. Svuda je nemačka obuka. Ali, čuj! Tamo od drugog kraja hodn ka dopire lužičko-srpsko pevanje. Slušam te ni opazio nisam, kad je zvonilo. Iz razreda izade učitelj sa gušlama pod pazuhom. Upitam ga za br. Pětaša. Bio je baš on. Veselo radi slovenske posete, pozove me u svoj stan i ponudi čašicom dobrog konjaka. Razgovarali smo o školskim prilikama katoličke Lužice, koje su radi velikog broja svesnih učitelja mnogo bolje od prilika u evangeličkoj Lužici. Rado bi ga bio pitao još ovo i ono, ali odmor je već prošao i br. Pětaš morao se vratiti u svoj razred.

Vratio sam se u župni dvor k br. Šewčiku. Očekuje me već u svojoj kancelariji. Odmah na prvi pogled čovek b' mislio, da je to strogi asket, a po vanjštini nikako ne bi mogao suditi, da je to onaj muž o čijem poštenom nacionalnom delu čuo sam i čitao već toliko lepog. Ali već kod prvih reči, koje je progovorio, pokazala se lepota njegovog slovenskog srca i blage slovenske duše.

Brat Jakov Šewčik, rodio se 6. novembra 1867. u Baconju (nem. Storchä). Njegovim roditelji bili su prave seljačke korenike, koje su ga odgojile u pravom i strogom narodnom duhu. Osnovnu školu posećivao je najpre u domaćem selu, a dočeri školu budyšinske perparandije. Iza svršenih studija na gimnaziji u Budyšinu upisao se je na bogosloviju praške univerze, svestan,

da će moći kao uzoran svećenik svome narodu više koristiti, nego u bilo kojem drugom akademskom zvanju. U Pragu je živahno saradivao u lužičko-srpskom akademskom društvu »Serbow«-ka, kojemu je bio također tri godine i predsednik. U slovenskoj metropoli upoznao je također veliku važnost i ulogu Sokolstva u životu slovenskih naroda. Postao je oduševljen zagovornik sokolskih ideala, što je ostao i do današnjeg dana.

Kao svećenik službovao je u raznim krajevima Lužice, neko vreme bio je i veroučitelj na perparandiji, realci i gimnaziji u Budyšinu. U to vreme bio je najagilniji odbornik Mačice Serbske, a najglavnija njegova zasluga je, da je osnovao lužičko-srpski etnografski muzej u Serbskom domu, koji je sastavio iz gradiva, koje je bilo izloženo g. 1896. u lužičko-srpskom delu draždanske izložbe. Od g. 1923. župnikom je u Khrosčicama.

Br. Šewčik saraduje također kao spretni novinar i dobar pesnik. Citav niz godina uređivao je »Katolski Posole«, izdao je i nekoliko knjiga, a njegove pesme objavljene su u »Lužici« i u raznim drugim publikacijama.

U razgovoru najviše se je zanimao za prilike u Jugoslaviji. Videći, da ima mnogo posla oprostio sam se nakon duljeg razgovora i otišao od trgovca br. Natuša, koji je učestvovao zajedno s ostalim lužičko-srpskim Sokolima g. 1928. pokrajinskom sletu JSS u Skoplju. Upravo se je spremao s motorom u Pančice (nem. Panschwitz) te me je pozvao, da sednem s njime.

Pančice su poslednje veće selo na zapadnoj etnografskoj medi, ali potpuno lužičko-srpske. Zapadni je deo sasko Gornje Lužice upravo narodno najotporniji, tako da nemačka propaganda u toj pokrajini ni do danas još nije mogla uhvatiti čvrsto tlo.

Brat Natuš otišao je po svojim trgovačkim poslovima, a ja sam posetio br. Jurja Slodenka, poznatog lužičko-srpskog skladatelja. Uz čašu razgovora dočekasmo u živahnom pričanju br.

Natuša, s kojim sam se opet vratio u Khrosčice.

Navečer me je posetio kod br. Natuše posednik br. Juraj Dučman, koji je bio g. 1918. potpredsednik Narodnog Odbora. Kasno u noć smo raspravljali o raznim lužičko-srpskim problemima. Obojica su mi prikazali budućnost Lužičkih Srba u vrlo tamnom svetlu, naročito br. Dučman je velik pesimist, koji nema više nikakve vere u bolju lužičko-srpsku budućnost. Dođirali smo se također pitanja deljenja lužičko-srpskog Sokolstva na katoličku i evangeličku župu, što su oba oduševljeno zagovarala. Tek prema jutru smo se rastali.

XVI.

Sledeći dan pre podne prašao sam se od gostoljubivih Khrosčičana. Kiša je u noći prestala padati, vetar je očišćio nebo, a tople sunčane zrake kupale su u lakom vetriću talasajuće ž to. Uprkos neprospavane noći bio sam vrlo dobre volje, a jedinu brigu mi je zadavao dug i nepoznat put preko Rožanta u Rahlow, prvo veće selo u pruskoj Gornjoj Lužici, gde me čeka taj dan prenoćiti. Predugo sam odležao u mekoj postelji, zato bi m' bio dan mnogo prekratak, ako bi se hteo za koji sat zaustaviti još i u Rožantu, kod odličnog narodnog radenika, pa tra Romualda Domaške. Ali poseti ga moram na svak način, jer je upravo tih dana slavio 60godišnjicu svoja tako plodonosnog života za lužičko-srpski narod. Iz neprilike me je izjavio, da je širokogrudno izjavio, da je pripravan odvući me sa svojim motorom do Rožanta.

Vozio me je najbližim putem preko bogatih žitnih polja. Lepe kućice letile su pokraj nas, na križanjima kažišiti i maleni kameniti križevi, koje su prema narodnoj usmenoj predaji postavili sami slovenski apostoli sv. Čiril i Metod, kad su među severnim Slovenima propovedali Kristovo evanđelje. Pred selom srdačno se oprostih od br. Natuša te odem peške u ljupko seoce.

(Nastaviće se.)

IZ SAVEZA SKJ

Naše Sokolstvo učestvujući u velikoj i zajedničkoj radosti sa bratskim čehoslovačkim narodom, prigodom sla-

ve 80. godišnjice prezidenta T. G. Masaryka, upuć lo je svom velikom bratu i bratskoj ČOS pozdravne telegrame:

Gospodinu prezidentu Tomi G. Masaryku

PRAHA.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije velikom radošću i oduševljenjem seća se Prezidenta Čehoslovačke Republike prilikom osamdesetogodišnjice rođenja i svom omiljenom bratu i osnivaču slobodne bratske zemlje k tom jubileju najiskrenije čestita u ime celokupnog našeg Sokolstva. Naša radost toliko je veća, jer brat prezident doživljava svoj jubilej u potpunom zdravlju i u najobilnijem radu, koji nama svima služi za primer kako treba raditi za sreću i blagostanje svoje domovine. Toj radosti pridružujemo svoju veliku zahvalnost za sve napore brata prezidenta, koji su doveli do oslobođenja i ujedinjenja našeg naroda i koje je provejavala bratska ljubav prema Jugoslovenima. Mužu svetskog imena i ugleda i svom

predragom bratu šaljemo odane pozdrave sa sokolskim Zdravo!

Za Savez Sokola kraljevine Jugoslavije Gangl

Československa Obec Sokolska.

PRAHA III.

Čestitamo braći i sestrama, da im je subdina dala dočekati dan osamdesetogodišnjice rođenja prezidenta brata Masaryka, danas najodličnijeg i najzaslužnijeg sina bratskoga naroda. Radujemo se s Vama prigodom tog jubileja te Vas bratski pozdravljamo. Kod svečanosti u Pragu zastupaće nas brat potstarešina Paunković.

Za Savez Sokola kraljevine Jugoslavije Gangl

Odelo za svečanosti, sletove, izlete i vežbe sviju kategorija Sokola kraljevine Jugoslavije.

I. Za Sokolove pešake.

a) Svečano odelo sastoji se iz: Kape šajkače, surke, košulje sa belom tvrdom ogrlicom, hlače i lakovanog pojasa sa znakom.

Kapa-šajkača novo propisana, 10 cm vis. sa crnim obrubom, crvenom temenicom izrađena iz sukna i sa glotom našivena, te kožom iznutra obložena. Surka je propisno podstavljena, te našivena sa pamučnim ili yunenim gajtanima. Košulja je izrađena iz ruša ili jagane vunice, sa tvrdom ogrlicom, vis. 5 cm, crvenim kalalit pucetima. Hlače i surka izrađene su iz propisane sokolske smeđe boje.

b) Za vežbanje:

Majica sokolska, hlače tamno-modre trikotne ili vunene sa modro-belim pojansom, cipele niske ili visoke kožnate bez pete, crne. Za javan čas propisane su crne čarape.

II. Za Sokolove konjanike,

a) Svečano odelo sastoji se iz:

Kape šajkače sa perom, ružicom i značkom kao kod pešaka, košulje, surke, lakovanog pojasa sa značkom kao kod pešaka, tek hlače su kroja bričes. Čizme crne: iz boksa ili ševroa (nikako iz laka). Za svečanu povorku propisano je i koplje (vis. met. 2-20) sa državnom trobojnicom i svetlom posedićom sa crvenim obrubljenom (aša) te sokolskim monogramima našivenima, i belih kožnatih rukavica sa manžetama.

b) Za vežbanje (voltiziranje):

Upotrebljava se isto odelo kao kod vežbača t. j. sokolska majica, dugi gaćice trikotne hlače sa modro-belim pojansom i crne kožnate cipele bez pete, a za zajedničke nastupe u grupama na slestistu nosi se svečano odelo kao i kod povorke.

III. Za Sokolice.

a) Svečano odelo sastoji se iz:

Šešira sa ružicom i značkom, haljetic, košuljice (bluze) svetlo smeđe boje, suknje te čarape i niskih cipela tamno-smeđe boje.

Šešir je izrađen: obod iz sokolske čoje, a temenica od crvenog sukna (stalnobojnog) Haljetic je izrađen iz propisne sokolske čoje na pola podstavljene sa silkom, nadalje ležećim ovratnikom, orukvicama, te dve sportska džepa i pojas. Ovratnik, rukavice i džepovi su obrubljeni sa 3 mm šir. crvenim suknom a na levoj rukavi na nadlaktici je isto tako izrađen crveni sokolić u svetlo-modro našivenom venicu. Suknja je isto iz propisne sok. čoje sa dva okomito ušivena crvena ruba od sukna, šir. 3 mm tako, da su svi rubovi na suknji i haljetku jednaki.

b) Za vežbanje ili treniranje u dvorani:

Košuljica (bluza), crne glot-gaćice, crne čarape i crne niske cipele bez pete. Košuljica je izrađena iz bele trikotne tkanine sa ležećim ovratnikom, šir. 9 cm sa kratkim rukavima, duž. 10 cm na grudima sa 6 rupica u koje je uvođen crveni svileni gajtan sa pomponima. Gaćice su od crnoga glota, šir. roke, t. zv. švedski kroy, na desnoj strani spređa mali džep. U pojasu i na nogavicama je upelana guma (clastika). Cipele se preporučuju niske na vez sa belim donom t. zv. ritmičke. Kod svih javnih časova ostaje sve kao gore, tek se na glavu oveže crvena marama platnena, sa 4 cm širokim trakama, nadalje se preko glot-hlačica obuče tamno-modra suknja, složena u falde u razmaku od 4 cm.

IV. Za muški naraštaj od 12—18 god.

a) Svečano odelo sastoji se iz:

Kape-šajkače kao kod člana, tek sa ružicom i značkom soko u letu, crvena košulja, sa ležećim ovratnikom, te dva sportska džepa na grudima, hlače kratke, iz lanenog platna sa modro-belim pojansom, crne visoke čarape, uvite ispod kolena, te crne cipele.

Za muški naraštaj od 12—18 god.

b) Za vežbanje u dvorani:

Sokolska majica, kratke platnene hlače sa modro-belim pojansom, te niske kožnate cipele bez pete.

c) Za vežbanje kod javnog časa:

Kratke platnene hlače sa modro-belim pojansom, golglav, golih grudi i bos.

V. Za ženski naraštaj od 12—18 god.

a) Svečano odelo:

Marama propisna, haljetic, košuljica (bluza), suknja, čarape i cipele. Marama sa propisno izvezenim motivom spređa, haljetic je iz crvene propisne čoje, celi podstavljen sa silkom

sa ležećim ovratnikom, sa dva džepa, haljetic, džepovi i rukavi su našiveni sa propisnim gajtanima a na crveni ovratnik dolazi beli platneni zaštitni ovratnik do pola grudi, koji je gore samo lagano našiven (radi pranja). Košuljica je iz bele trikotne tkanine ili iz platna sa kratkim rukavima, duž. 10 cm, oko vrata, četverokutni izrez. Izrez oko vrata, rukavi, košuljica dolje su našiveni sa 4 cm širokim pasom, koji služi za ukras. Suknja tamno-modra ista kao kod članica, čarape i cipele crne.

b) Za vežbanje u dvorani:

Košuljica kao kod svečanog odelo, crne gaćice od glota, crne čarape, cipele niske na vez sa belim krom donom t. zv. ritmičke. Kod svih javnih časova ostaje sve kao gore, tek se na glavu oveže bela marama sa crvenim (4 cm širokim) trakama, te tamno-modra suknja, složena u falde u razmaku od 4 cm.

VI. Za mušku decu od 6—12. godina.

a) Svečano odelo:

Kapa crnogorka, košulja, hlače, crne kratke čarape i crne cipele. Kapa je izrađena od crnog glota sa crvenom temenicom, košulja crvena platnena (rušova) sa ležećim ovratnikom, hlače kratke od lanenog platna sa modro-belim pojansom.

b) Za vežbanje u dvorani:

Obična sokolska majica, kratke crne glot-hlačice, uvođene sa gumom u pojasu, te crne čarape i crne niske cipele bez pete. Kod svih javnih časova ostaje svečanostno odelo kao gore.

VII. Za žensku decu od 6—12 godina.

a) Svečano odelo:

Kapa dalmatinska, haljetic od lanenog platna sa crvenim svilenim gajtanom u pojasu i gaćice, crne kratke čarape i crne cipele. Kapa dalmatinska izrađena je iz crvene čoje, našivena sa crnim vezom (t. j. samo stranice i pola temenice). Haljetic je od lanenog platna, kroy kimono, oko vrata četverokutni izrez, obrubljen sa pasom od istog platna (širine 2 cm) koji je izvezen, rukavi su obrubljeni sa 1½ cm šir. crvenom platnenom prujom, kaljetic pako dolje je obrubljen sa 2 cm širokom platnenom krunom. Gaćice su izrađene isto od lanenog platna sa pompanicama, koje se kopče na dva dugmeta spređa u pojasu.

b) Za vežbanje u dvorani:

Haljetic i gaćice kao što je i gore naznačena ili bela obična majica sa kratkim rukavima i kratke crne glot-gaćice sa gumom u pojasu i nogavicama. Crne niske cipele bez pete. Kod javnih časova nosi se svečano odelo.

VIII. Za seljačke čete:

a) Svečano odelo:

Narodna nošnja dotičnog kraja, kapa šajkača sa crvenom temenicom, te perom, ružicom i značkom.

b) Vežbovno odelo:

Kod javnih časova za proste vežbe skupne kao i za narodne igre nosi se također narodna nošnja kao gore, dočim kod vežbe na spravama i sa spravama upotrebljava se odelo člana vežbača t. j. sokolska majica, tamno-modre trikotne hlače sa našivenim modro-belim pojansom, crne čarape i crne niske kožnate cipele bez pete.

IX. Za stariju braću:

a) Svečano odelo:

Članska svečana odora.

b) Za vežbanje u dvorani:

Sokolska majica, trikotne tamno-modre hlače sa modro-belim pojansom, te crne niske kožnate cipele bez pete. Kod javnog časa svečanostno odelo samo bez surke.

X. Vrpce sa napisom.

Za svečane nastupe sviju kategorija propisuje se vrpca u državnoj boji kao do sada sa natpisom župe i društva, n. pr.:

Zupa Beograd,
Beograd I
Zupa Ljubljana,
Vrhnik

Vrpca je dugačka 10 cm, a široka 3 cm. Sve vrpce su štampane crnom bojom, a nose se na levoj strani grudiju.

Djaci poljoprivrednih škola i Soko kraljev. Jugoslavije.

Da bi se fizičkom i moralnom odgoju učenika poljoprivrednih škola posvetila što veća pažnja, g. ministar poljoprivrede izdao je naredenje svim upravama srednjih i nižih poljoprivrednih škola, da na osnovu čl. IX. zakona o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije, a u duhu odredaba statuta o radu i organizaciji SKJ, olakšaju svojim učenicima upis i vežbanje u mesnim sokolskim društvima. U koliko sokolska društva ne bi postojala, g. ministar poljoprivrede preporuča upravi tih škola, da u sporazumu s mesnim vlastima srednjih i građanskih škola, pokrenu akciju oko osnivanja sokolskih društva.

KNJIŽEVNOST

Americký Sbornik Sokolsky

Primili smo II. godišnjak sokolskog kalendara, kojega je izdala za god. 1930. američka ČOS u Chicagu. Kalendar, kojega je uredio urednik »Sokola Američkoga« br. F. L. Musil, ureden je vrlo dobro. Pored običnog kalendarskog dela donosi na českom i engleskom jeziku američku sokolsku himnu, članak br. J. Čermaka o pesmama u sokolani, izveštaj telovežbačkog tečaja AOS (Američka Obec Sokolska) god. 1929., članak o zadacima i ciljevima Sokolstva, pregled sokolskih utakmica u Americi, čehoslovačke istorijske i sokolske spomendane i izveštaj o II. sletu AOS. Statistički deo donosi podrobnu statistiku AOS i kratku statistiku Sokolstva u Evropi. Podaci o jugoslovenskom Sokolstvu nisu sasvim tačni. Sledi statistika ostalih nečeskkih sokolskih organizacija u Americi, pregled američkih telovežbačkih organizacija i pregled čehoslovačkog Sokolstva na strani. Praktički deo donosi korisne informacije američkim Česima.

Kao sve američke publikacije, odlikuje se i ovaj kalendar po nepoznavanju Jugoslavena. U članku »Materinski jezik stanovnika Ujedinjenih država Severoameričkih, nabraja Slovence, Hrvate, Dalmatince, Srbe i Crnogorce kao naročite narode, koji govore svaki svojim posebnim jezikom. V. B.

Lužičko-srpski kalendar za godinu 1930.

Lužički Srbi izdavaju svake godine za narod tri velika kalendara, i to dva na gornjolužičkom i jedan na donjolužičkom narečju. Najveći kalendar je evangelski »Predzenak«, kojega izdaje gornjolužička Mačica Serbska u Budyšinu. Za katolike izdaje društvo sv. Cirila i Metodija kalendar »Krajan« a za donjolužičke Srbe Mačica Serbska u Chočebuzu kalendar »Pratija«. »Predzenak« i »Pratija« štampani su »švabama« (gotskim slovima), a »Krajan« latinicom. Sva tri kalendara vrlo su raširena i u nekim prajevima srpske Lužice predstavljaju jedinu narodnu knjigu.

Za Božić p. g. izašli su kalendari za godinu 1930. »Predzenak« je opet uredio br. prof. Ota Wičar, koji je i većinu članaka sam napisao. Sadržaj je vrlo bogat. Pored vrlo lepih ilustracija domaćeg umetnika br. Měrčina Nowaka donosi među ostalim i referat o nacionalnom radu prošle godine u Lužici, pregled svetskih događaja, više zabavnih članaka, anegdota, putopisa itd.

Katolički »Krajan« je uredio župnik Jan Cyž. Na prvoj strani donosi sliku sv. Vaelava a ostale ilustracije predstavljaju pojedine slike sa svetovaelavskih proslava i orlovskog sleta u Pragu. U naročitom članku se govori o čehoslovačkoj državi i čehoslovačkim telovežbačkim organizacijama. Pisac toga članka se naročito bavi sa Sokolstvom, za koje kaže, da stoji na protiv katoličkom stanovištu, što je bilo i uzrokom osnivanja Orla, koji »stoji odlučno na katoličkom i narodnom stanovištu«. Članak znači tihu propagandu za osnivanje lužičko-srpskog Orla, što nam dokazuje, da započeto cepanje malenih narodnih snaga još nije likvidirano. Posledice ovake propagande u narodu, koji broji tek 170.000 duša, jasne su svakom pametnom čoveku na prvi pogled, samo neki mladi lužičko-srpski katolički sveštenici i vode českih Orlova toga neće da vide.

Donjolužičku »Pratiju« uredio je filolog br. Bogumil Šwjela. Slike su uzete iz »Predzenaka«, osim onih kod pojedinih meseca. Članci, od kojih je najzanimljiviji članak o pedesetogodšnjem jubileju donjolužičke Mačice Serbske, većinom su iz pera br. B. Šwjela. V. B.

Česko-lužički vestnik.

Primili smo prva dva broja XI. godišnjaka česko-lužičkog vestnika, kojega izdaje česko-lužičko društvo »Adolf Černy« u Pragi, a ureduju ga br. dr. Josef Páta i dr. Vladimír Zmeškal. Prvi broj posvećen je umetniku br. Měrčinu Nowaku i donosi odličnu studiju toga lužičko-srpskog umetnika. U istom broju je štampan na srpskohrvatskom jeziku i članak br. V. Bučara o lužičko-srpskoj izložbi u Ljubljani. — Drugi broj ima dva vrlo zanimiva članka i to: »Lužica i česki germanista« od Arnošta Krausa i »Nemački prosvitljenec J. B. Hauptmann o Lužici god. 1761.« od dr. Jos. Páte. U članku pod natpisom »Sokol, Orla, Katolički Posot i nemačka šovinistična štampa iznesen je u kratko istorijat orlovskog propagande u Lužici, kojega u napadajima na česke prijatelje Lužičkih Srba i Sokolstvo potpomaže i nemačka šovinistička štampa. Među osta-

lim kratkim člancima je i lep nekrolog sa slikom velikog jugoslovenskog prijatelja Lužičkih Srba, prerano umrlog diplomate g. Radomira Saponjića. List prijateljima srpske Lužice toplo preporučujemo. V. B.

Sokolske novine u Americi.

U Americi izlazi veći broj sokolskih listova, koji su kod nas skoro sasvim nepoznati. Najviše ih izdava čehoslovačko Sokolstvo, organizovano u Američkoj Obci Sokolskoj. Njegov glavni organ je »Sokol Americký«, koji izlazi svakog 15. u mesecu u Cicero (Ill.), a ureduje ga br. Ferd. L. Musil u Chicagu. Članovi AOS dobivaju list besplatno. Kao tehnički list AOS izlazi u prilogu glavnog organa mesečnik »Telovežbačka hľadka«, kojega ureduje br. Jarka Jelínek. Župa severoistočna izdaje od god. 1929. u Clevelandu (Ohio) »Vestnik sokolské župy Severovýchodní«, mesečnik, pisan česki i engleski. Urednik je br. Voltair H. Žizka. Župa srednja u Chicagu izdaje za naraštaj engleski pisan mesečnik »The Loose Connecting Rod«, koji izlazi od god. 1927. u Berwynu (Ill.). Pisan je pisanim strojem i razmnožavan na mimeografu. Sokolsko društvo »Slovenska Lipa« u St. Louis (Mo.) izdaje česko-engleski mesečnik »Sokolský Vestník«, kojega ureduje br. Jan Reiner. Župa zapadna zajedno sa Sokolskim društvom Omaha izdaje mesečnik »Vestník Sokolský«. Izlazi na 32 stranice u Omahi (Neb.). Župa južna u Dallas (Tex.) izdaje po potrebi mimeografirani list »Vzdelávací Rozhled«.

Van AOS izlaze još sledeći čehoslovački sokolski listovi: »Slovenský Sokol« u Perth Amboy (N. J.) kao organ slovačkog Sokolstva u Ujedinjenim državama američkim. Izlazi već 26 godina kao polumesečnik. Urednik br. Frant. Čelko. Radnički Sokol u Americi izdaje u New Yorku od god. 1920. mesečnik »Besídka Sokolská«.

Poljsko Sokolstvo izdaje u Pittsburgu (Pa.) svakog četvrtka uredni vestnik »Sokol Polski« (engl. Polish Falcon) na poljskom i engleskom jeziku. 34. godišnjak ureduje br. Stanislaw Osada. U prilogu izlazi već desetogodinu tehničko glasilo »Przewodnik Techniczny«, kojega ureduje Komisija Techniczna Sokolstwa Poljskiego u Ameryce.

Jugoslovenska Sokolska župa u Chicagu (Jugoslav Sokol League of America) izdaje svakog 15. u mesecu list »Sokol«, koji se je do god. 1927. nazivao »Američki Sokolski Vjesnik«. Urednik br. Božidar Milošević u Chicagu.

Organ grčko-katoličkih ruskih Sokola u Americi je »Amerikanski Russkij Sokol« (American Russian Falcon). Pisan je na ruskom, maloruskom i engleskom jeziku latinicom i cirilicom. Izlazi svaki utornik u Homestead (Pa.). Urednik br. P. J. Mačkov. Pravoslavni ruski Sokoli izdavaju na ruskom i engleskom jeziku u Pittsburgu tednik »Russkij Vistnik«. Izlazi 14. godinu u redakciji br. Nikole Pahute. Svaki broj ima prilog »Sokolskaja čast«, koju ureduje br. Mihajil Tidik.

Česki katolički Sokol (Catholic Gymnastic Union of Sokols) u Chicagu izdaje kao svoje glasilo »Katoličský Sokol«. Urednik 19. godišnjaka je br. Ant. V. Tesař. Slovački katolički Sokol (Roman and Greek Catholic Gymnastic Union Sokol) u Passaic (N. J.) ima isto svoje glasilo, tednik »Katoličský Sokol«. Urednik br. Gustav Košik. V. B.

Jugoslovenski broj lužičko-srpskih »Sokolskih listova«.

Osmi broj glasila Saveza Lužičko-srpskog Sokolstva »Sokolske Listy« posvećen je jugoslovenskom Sokolstvu. Na prvoj strani donosi sliku bivšeg staroste br. Gangla, a iza toga sledi članak br. Vekoslava Bučara o istoriji jugoslovenskog Sokolstva. U tekstu nalaze se još četiri slike i to: br. dr. Ivana Oražena, br. dr. Viktora Murnika, br. L. Štukelja i sokolski prizor sa Kosovog polja, prilikom pokrajinskog sleta u Skoplju god. 1928. na kojem su učestvovali i Lužički Srbi. U članku »Mi i Jugoslaveni« kaže br. M. N. »N«, da su bratske veze lužičko-srpskog i jugoslovenskog naroda za sluga Sokolstva. Priča o putovanju i predavanjima br. Jana Skale po Jugoslaviji, o predavanjima i člancima br. Vekoslava Bučara, o lužičko-srpskoj večeri Sokolskog društva u Litiji, o izložbi br. Měrčina Nowaka u Ljubljani i o narednom svesokolskom sletu u Beogradu. Pod naslovom »Pozdrav braći Lužičanima« zahvaljuje se urednik br. Michal Nawka jugoslovenskim Sokolima za pozdrav, kojega je doneo bivši »Sokolski glasnik« 15. augusta p. g. Među ostalim kaže:

»Primite najsrdačniju hvala, braćo i sestre slovenskog juga. Ne zaboravite nas, ljužite svoju zemlju na severu u nemačkom moru, da ne bi nestala, da bi izdržala i ostala slovenska! Sledi prevod sokolske pesme »Naša stara prava« i članak »Slava neslavljenim!« — Braći Lužičanima za njihovu pažnju bratski zahvaljujemo.

„Odmevi“

Literarno-kulturna revija.

Izašao je drugi broj odlične slovenačke literarne kulturne revije »Odmevi«, koja izlazi svakog trećeg meseca na 6—8 tabaka. Urednik Radivoj Peterlin-Petruška i ovom prilikom skupio je oko 50 autora. Pored imena naših mladih, čitamo imena starijih, pa i najstarijih jugoslovenskih pisaca, umetnika i dr. Od naših mrtvih zastupani su s još neobjavljenim radovima I. Cankar, J. Cvelbar, J. Murn-Aleksandrov i Fr. Zbaniček. Korice je umetnički izradio akad. slikar Saša Šantel. Pojedini broj stoji u upravi 30 Din, u knjžarama 40 Din. Svima, koji žele imati u svojoj kući lepu knjigu, preporučamo ovu reviju.

„Dobrovoljački Glasnik“ — Beograd.

Primili smo 2. broj ovog lepo opremljenog lista. Pored mnogih interesantnih sastavaka, upustava, izveštaja i vesti staleškog karaktera, donosi na prvom mestu lep članak o Masaryku, ističući naročito njegove velike zasluge za našu zemlju. Poziva nadalje dobrovoljce, da preduzmu inicijativu za proslavu Masarykovu gde ove nema, odnosno gde je ovu preduzeo SKJ, da joj se pridruže.

Naročito lep članak posvećen je našem svesokolskom sletu, za koji vladala silan interes celokupne javnosti u zemlji i u inostranstvu; uz to donosi kratki prikaz svečanosti i priredaba u pojedinim sletskim danima.

I ovaj broj je urešen sa mnogo lepih slika, od kojih su naročito uspele, slika Masaryka na konju, pogled na Prag sa Hradčanima i portret br. E. Gangla, prvog zamenika starešina Saveza SKJ.

Godišnja pretplata listu je 40 Din, polugodišnje 20 Din, a po broju 4 Din.

„Novi Čovjek“.

Izašao je iz štampe 3. broj tjednjaka »Novi Čovjek« sa vrlo zanimivim sadržajem. Važni su članci: »Tri stepena ljubavi« od Miljenka Vidovića; »Rapsodije mudrosti« od dr. F. D. Marušića; »Pred etički kongres« od prof. P. M. Ilića; »Pokret, kongres, učiteljstvo« od Alberta Zerjavia; »Hudožestvenici« od inž. Petra Tumina; »Potreba znanja« od dr. V. Mioča itd. Ujedno donosi proglas o kongresu za promicanje etičke kulture, koji će se održati u Sarajevu 23. marta ove godine. »Novi Čovjek« stoji u pretplati godišnje Din 60. Uredništvo i uprava: Sarajevo, Kralja Aleksandra ul. br. 113.

Biblioteka Narodnog Univerziteta u Beogradu. Izašla je iz štampe 19—20. (dvojni) sveska ove popularne biblioteke pod naslovom: »Život na dalekom severu«, od Dragomira Milovanovića, profesora Politehničkog Instituta u Sverdlovsku (Ural), Rusija.

Ovo jako zanimljivo predavanje našeg zemljaka i aktivnog ruskog naučenjaka i ispitivača pripolarnih predela imalo je rekordnu posetu prilikom održavanja na beogradskom Narodnom Univerzitetu.

Biblioteka izlazi tri puta mesečno. Pretprata na godinu (30 svezaka) 60—dinara. Cena ovom dvobroju 5 dinara.

Najnovije slike T. G. Masaryka

prigodom njegove 80. godišnjice, u formatu razglednice izišle su u nakladi Jugoslovenske Sokolske Matice, Ljubljana, Narodni dom. Preporučamo svim bratskim župama i društvima, svoj braći i sestrama, da nabave ove lepe najnovije snimke na uspomenu ovog retkog jubileja prezidenta bratske Čehoslovačke Republike, našeg velikog brata Sokola T. G. Masaryka. (Pogledajte oglasnik).

Sloveni u Americi.

Po zvaničnoj statistici iz g. 1920. ima u Ujedinjenim državama Severoameričkim svega 4.933.981 Slovena. Od toga ima Poljaka 2.436.895, Čeha 622.796, Slovaka 619.866, Rusa 731.949, Ukrajinaca 95.458, Jugoslovena 408.973, Slovena bez tačnije navedbe 3624. Lužički Srbi u statistici nisu navedeni, ma da ih ima u Severnoj Americi oko 10.000. Brojevi odnose se na materinski jezik.

DR. V. V. RASIĆ (Beograd):

Na slet!

Sokolovi, haj'te, haj'te,
opružite laki let, —
Sokolovi, pohitajte
na sokolski bratski slet!

Haj'te, haj'te s' brda, s' gora,
pohitajte u sav let, —
haj'te i vi s' našeg mora,
nek' nas vidi ceo svet!

Haj'te, haj'te snažnim letom
haj'te brzo u sav jek, —
haj'te, haj'te slavoletom,
sad nastaje i naš vek!

Haj'te amo, sve nas zove
ljubav bratska, vera, nad,
na podvige naše nove
u sokolski Beograd!

Divnom slogom umiveni
doleto smo snagom svom,
poslužimo zbratimljeni
našem rodu paćenom.

Haj'te, haj'te sa svih strana,
sad' je vreme, sad' je čas:
da slavimo naših dana
našu slogu i naš spas!

Još pones'te duh Trubara
i Prešerna nežni dah
i svalnoga Kopitara, —
ponesite u sav mah!

Simon Jenka, Gregorčica,
Preradović' divni san,
Stanka Vraza i svih tića,
što spremaše ovaj dan!

Sokolovi, haj'te, haj'te,
opružite laki let,
Sokolovi, pohitajte
na sokolski bratski slet!

A ovde vas čeka s mora
i Gundulić i sav sjaj,
i sam Njegoš s divskih gora,
Branko, Đura, Bard i Zmaj!

Haj'te, braćo, Sokolovi,
pohitajte Jugu svom,
tamo su nam prvi snovi,
tamo stari mili dom.

I ognjište od slobode
neugasle vatre žar,
gde život život ode
za krst časni i oltar!

Haj'te, haj'te snažnih krila
i kliknite u sav glas:
»Oj, Sokoli, braćo mila,
Zdravo, da ste! Evo nas!«

Haj da sreće i miline
kad Kopitar, Vuk i Gaj
sagledaju sa visine
jugoslav'ski naraštaj!

A vrh svega dobročinstva:
Karadžića slavni lik,
temelj sloge i jedinstva
i Kosovski osvjetnik!

Na licu mi osmeh blagi
prvi put je srećan sav,
što ga shvati narod dragi
i dičan mu porod sav!...

Haj'te, haj'te, Sokolovi,
na braniku roda svog,
s našim sletom vek je novi,
s nama i sam Gospod Bog!

Jugoslovenska Sokolska Matica

Književni program za 1930. god.

Glavna skupština JSM zaključila je, da će ta naša zadruga u smislu svojih pravila, počevši od god. 1930. dalje, izdavati svake godine kolekciju po 3-4 knjige, koje će primiti svaki pretplatnik najkasnije do 1. decembra svake godine. Ako bi se 1. decembar i u Savezu SKJ odredio za sokolski praznik, onda bi se knjige mogle razdeliti pretplatnicima na taj svečani dan.

Upravni odbor JSM, pristupajući k rešavanju tog zaključka, odredio je za godinu 1930. taj književni program:

1. Tyršev zbornik, I. knjiga. Urednici braća Anđelko Sieber i Vladimir Šuklje. — Tim izdanjem Tyrševih rasprava pristupiće naše Sokolstvo k proslavi 100 godišnjice rođenja našeg velikog osnivača i učitelja. Zbornik izdavaće JSM toliko vremena, dok se ne prevedu svi Tyrševi spisi na naš jezik.

2. Istorija Jugoslovenskog Sokolstva. Pisac brat dr. Riko Fux. Knjiga obuhvatiće istoriju našeg Sokolstva od god. 1919. do god. 1930. Iscrpiće se istorija iz arhive bivšeg JSS i iz još živih uspomena braće, koja su radila u tom vremenu u toj organizaciji. Mnogo toga, što treba uneti u tu knjigu, moglo bi se docnije pogubiti ili zaboraviti.

3. Sokolska Čitanka za naraštaj. Urednik brat E. Gangl. Kako već naslov kaže, biće ova knjiga namenjena našem naraštaju, pa prema tome biće uređen i njezin sadržaj. Ovde će biti objavljene pesme i proza iz sokolskog života, kratki idejni članci, članci iz istorije slovenskog Sokolstva itd. — sve ono, što treba da zna naš naraštaj i što će na njega uplivisati u vaspitnom i propagandističkom pravcu.

Svaki pretplatnik dobiće ove tri knjige za godišnju pretplatu od 20 Din, u slobodnoj prodaji pak stajace ko-mad od 10 do 15 Din.

Sva braća župski i društveni prosvetari pozvani su, da preuzmu svaki u svom području povereničke poslove JSM t. j. da sakupljaju pretplatnike i pretplatu. Spisak pretplatnika i sakupljeni novac neka odmah pošalju JSM u Ljubljano Narodni dom, a jedno i drugo treba svakako poslati najkasnije do 1. jula o. g. Pretplate bez napred poslanog novca neće se uzeti u obzir.

Pored pre napomenutih triju knjiga, izaći će u nakladi JSM u godini 1930. još ove četiri knjige:

a) Organizacija Saveza Sokola krajevine Jugoslavije. Sadržaj: Zakon o osnivanju SKJ, pravilnici i poslovnici za župe, društva, odbore i odskeke itd. — dakle sve ono, što treba da imaju uvek pri ruci svi upravni i tehnički organi našeg Saveza i sv'ju jedinica. Knjiga će se upotrebljavati i u saveznom, župskim i društvenim tečajevima. Knjiga mora biti savetnik i voda svakom našem pripadniku. Cena tog knji-zi još nije utvrđena, a svakako će biti vrlo umerena, da ju uzmogne svaki nabaviti. Cena zavisi i od toga kako-va i kolika će biti prodaja. Svaka župa i svako društvo moralo bi imati najmanje po tri primerka: jednog za knjižnicu, drugog za upravu treći za tehničke organe. Potrebno je stoga, da

se svi interesenti, koji žele knjigu naručiti, jave dopisnicom sa naznakom, koliko žele primeraka, da se ove prijave uzmognu uzeti u obzir pri kalkulaciji cene.

b) Sokolska ideja. Propagandna brošurica, koju treba u najvećem broju proturati među narod, da se upozna sa sokolskom idejom, sa našim radom i životom. Cena tog knjižici biće najniža. Bude li nam pak u mogućnosti, porazdelit će se bratskim društvima i besplatno.

c) Sokolski kalendar za 1931. godinu. Urednik brat Verij Švajgar. Posred običajnog kalendarskog dela, obuhvataći će kalendar i data iz istorije Sokolstva i našeg naroda te više članaka idejne sadržine, statistiku, uprave župa, društava itd. Kalendar biće razaslan tokom meseca novembra, a pojedini primerak stajati će 10 Din. Potrebno je, da se odmah prijavi broj pretplatnika (svako društvo ukupno), da se može utvrditi visina naklade.

č) Kalendarč sokolske omladine za 1931. godinu. Urednik brat E. Gangl. Sadržina biće primerna onima, kojima je knjižica namenjena. Cena po komadu biće 2 Din. Radi već navedenih razloga kao pod c), treba odmah i na isti način javiti broj pretplatnika.

Iz ovog književnog programa vidi se, da je JSM prionula punim marom i voljom radu. Apeliramo na saradnju i pomoć sviju pripadnika sokolske organizacije u našoj zemlji, e da uzmognemo izvršiti ovaj program na korist sviju nas!

Zdravo!

Ljubljana, 4. marta 1930.

Jugoslovenska Sokolska Matica

Gospodar: Predsednik:
Dr. Riko Fux, s. r. E. Gangl, s. r.

KRATKE VESTI

Srednjočeška župa Jana Podlipnes ga sa sedištem na Vinogradima u Pragu, zaključila je da proslavi 80. godišnjicu br. Masaryka time, što će svim svojim društvima darovati po 50 Kč za popunjavanje društvenih stručnih knjižnica. Uzme li se u obzir da župa broji 76 društava, to je svakako velik dar.

× Poljska telovežbačka unija u Francuskoj. U Lencu u Francuskoj osnovana je 6. decembra p. g. Poljska telovežbačka unija, koja će meseca jula prirediti veći slet.

× Čehoslovački sokolski kalendar za god. 1930. posvetio je dva članka našem svesokolskom sletu u Beogradu i to »Put čsl. Sokolstva u Beograd« i »Ljubav za ljubavu«.

+ Preko 2 m u skoku u visinu u dvorani postigao je u Southendu (U. S. A.) Bert Nelson. Sa skokom od 2,002 m popravio je od godine 1925. postojeći američki rekord u dvorani od Osborna, koji je skočio 1,988 m.

Velika briga

A ako me snaga izdaje

Koliko li se očeva obitelji boje, da bi uslijed iscrpnog rada u njihovom staležu mogao nastupiti čas, da ne budu više u stanju, da svojoj obitelji osiguraju egzistenciju. Nitko ne može izbjeći svojoj sudbini, ali postoji mogućnost, da čovjek pojača otpornost svoje fizičke i intelektualne snage. Kaže se doduše: „Tko ne radi, taj ne treba da jede“, ali moglo bi se reći i obratno: „Tko mnogo radi, taj mora i dobro da jede“, jer odakle nam otpornost i tjelesna snaga, ako ne od hrane. Uzdržite Vašu fizičku i intelektualnu snagu pomoću Ovomaltine. Ovomaltine je naravna okrepa hrana, koja posjeduje veliku hranivnu vrijednost, lako se probavlja te je bogata na elementima, koji stvaraju energiju te jačaju tijelo. Šalica Ovomaltine omogućiti će nam, da naš dnevni posao lakše i s uspjehom dovršimo.

Dobiva se svagdje uz cijenu od Din 18:50 po kutiji. Tražite besplatni uzorak, pozivajući se na ovaj list kod

Dr. A. WANDER d. d., ZAGREB

u narodu, pa će i sad kao starešina ovoga sreza gledati, da Sokolu u svakom pogledu izađe u susret.

Staropazovački Soko i ovim putem najljepše se zahvaljuje ljubaznosti i predusretljivosti g. sreskog poglavara.

Dr. V.

ŽUPA ZAGREB

Heumer Dragutin izdahnuo je svoju plemenitu dušu daleko od svoje otadžbine 4. II. o. g. u Monte Carlu. Tamo je pošao, da nađe leka svome teško narušenom zdravlju sa željom, da se okrepljen posveti najnovijem pozivu, kojim je tek nedavno bio počašćen od strane gradske opštine zagrebačke. Izgubio ga rodni mu grad, izgubila ga naša privreda, za koju je stekao velikih zasluga, a izgubismo ga mi, Sokoli, kao odanog brata i nekadanjeg radenika prvoga reda. Plaću za njim uciviljena mu sestra i brat (Viktor, starešina Sokola I. u Zagrebu).

Nezaboravni pokojnik rođen 23. januara g. 1879., potiče iz ugledne zagrebačke trgovačke porodice. U Sokolu nalazimo ga već kao đaka, a ostade mu veran do zadnjega daha, tek nažalost nazad nekoliko godina nije bio aktivan zbog teške bolesti.

† Brat Heumer Dragutin.

Živ o je radio u doba, kada su sokolski, onda još malobrojni funkcionari morali da prolaze školom čestih gor-kih iskušenja, u doba teških prilika političkog i socijalnog života.

Najbujnija delatnost pokojnikova bila je za vreme I. hrv. svesokolskog sleta. Bio je blagajnik i desna ruka pok. dru. Srećku Bošnjakoviću, predsedniku sletskog finansijskog odbora. To ga nije smetalo u vršenju prednjačkih dužnosti. Vodio je odeljenja u raznim kategorijama. Nije bio vežbač prvoga reda, no zato metodik i teoretik vrsniji i od najboljih vežbača. Na sednicama upravnog odbora i prednjačkog zbora njegov je reč mnogo važila.

Voleli smo ga svi i zato tim teže osećamo njegov nestanak.

Počivaj u miru, mili pokojniče u tujoj zemlji, koju zacelo nisi odba-
rao za poslednje svoje stanovanje.

U našem Sokolstvu večna ti spomen i zahvalnost!

ŠIRITE SOK. GLASNIK

IZ ŽUPA I DRUŠTAVA

ŽUPA LJUBLJANA

† BRAT PAVEL ENDLICHER.

Dne 22. februara o. g. preminuo je br. Pavel Endlicher, jedan od onih mu-
ževa iz naših redova, koji svojom mu-
ževnošću i ličnom dobrotom svračaju naročitu pozornost.

Svršivši potrebite škole, br. Endlicher posvetio se je zvanju rudarskog inžinira. U već zreloj dobi rad ga je vodio skoro po čitavoj bivšoj Austriji. Dugo godina proboravio je u Češkoj, gde se je upoznao sa narodnim i sokolskim radom. Povrativši se u Ljubljano, počeo je odmah da saraduje u svim narodnim društvima, naročito u onim šentjakobskog i trnovskog kraja.

† Brat ing. Pavel Endlicher,
prvi starosta društva Ljubljana II.

U doba, kad se je narodna svest počela da budi udvostručenom snagom, br. Endlicher bio je prvi među onima, koji su životom rečju i delom radili na stvaranju sokolskog društva za južni ljubljanski kraj. Plod toga nastojanja bio je »Sokol II«, čiji prvi starosta bijaše br. Endlicher, tada već u svojoj 54. godišnjici.

Posle rata br. Endlicher nije mogao više da tako temeljito prione radu kao pre, godine mu to nisu dopuštale. Svoje sokolske dužnosti ispunjavao je ipak do zadnjega časa. Još krepak i pun za-nosa, onog proleća 1922. punog živog rada, u društvu ostale mlade braće si-vih Sokolova, vežbao je savsesno pro-ste vežbe. Mladenčkim poletom i oduševljenjem učestvovao je I. svesokolskom sletu, prem je već tada nosio sed-mi križ.

Njegov stas, nešto iznad osrednje mere ovisok, krepak, uspravan i njegovo muško lice sa detinjsko dobro-
ćudnim očima, ulevaše nam puno poštovanje, koje se po njegovoj smrti obraća u harno i duboko sećanje na prvoga našega starostu.

Sokol II.

ŽUPA BEOGRAD

GRADNJA SOKOLSKOG DOMA U ST. PAZOVI.

Već duže vremena poduzeta je ovde akcija oko građenja Sokolskog doma, no tek lanjske godine uspelo je tadanjem sokolskom odboru, da tu akciju sprovede i u delo. Velikim naporom i ozbiljnim radom uspelo je tom odboru, da na bazi beskatmatnog zaj-ma stvori kapital, sa kojim će moći da ovog proleća otpočne gradnjom. Odbor, pod upravom br. Slavka Ivkovića, tajnika Samka Babika i saradnjom br. starešine dra. Čipčića i njegovog zamenika dra. Vl. Vereša i blagajnika M. Leveca, rasturio je zadužnice po ce-loj Jugoslaviji i ČSR. Možemo na-glasiti, da je odziv ljudi veoma dobar, a pogotovo iz Južne Srbije i iz pokrajine Slovačke (ČSR). Sada, pošto odbor za gradnju doma, odnosno staropazova-
čko Sokolsko društvo raspolaže sa do-
sta velikim kapitalom i pošto su ovd-
šašnji novčani zavodi obećali znatni-
ju pripomoć, sasvim je sigurno, da će još ovog proleća doći do gradnje doma.

Zemljište za gradnju doma, na vrlo lepom mestu, poklonila je politička opština, čiji su odbornici ozbiljno shva-tili zadatak Sokola u mestu i narodu, pa ne samo da su plac za gradnju da-
rovali, nego kako smo obavestili, na-
meravaju i novčano da pomognu Soko u tom radu.

Ovih dana posetila je sokolska de-
putacija pod vodstvom br. starešine dra. Čipčića, zamenika dra. Vereša i članova uprave Babika, Ivkovića i Ga-
jića g. sreskog načelnika Stanimira La-
zića, da mu razložu kako stoji stvar oko gradnje doma i da ga zamoli za njegovu pomoć i saradnju. Moramo istaknuti da je g. sreski načelnik veo-ma lepo primio deputaciju i obećao, da će svim silama nastojati da pomogne takovu akciju Sokola. Od uvek je po-magao Soko i odobravao njegov rad

KOLINSKA CIKORIJA

je jako priljubljen primatek za kavo!

ŠTAMPILJE PEČATNJAKI ETIKETE ITD.

Solidno, tačno, jeftino kod
SITAR & SVETEK
Ljubljana, Sv. Petrac 18

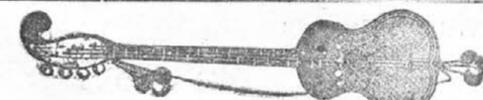
IVAN BERNIK

IZDELOVANJE ŠALOZIJ IN OKENSKIH ROLET

LJUBLJANA
LINHARTOVA ULICA ŠT. 16

Mesne konzerve in mesne izdelke

najfineše kakovosti dobavlja vsako količino

F. SlamičLJUBLJANA
Gospodarska c. 6Tvornica mesnih izdelkov
in konzerv / Za izlete in po-
tovanja najprikladnejši provijant
Za sokolska društva tvorniške
cene / Brzjavljani: Slamič Ljubljana
Telefon: 29-73 / Cene ugoone!**Restauracija VAROŠKA PIVNICA**
ZAGREB, GAJEVA ULICA 9Poznata stara zagrebačka gostionica u sredini grada.
Domaća kuhinja, prvovredna vina i najbolje pivo.
Na ražnju pečeni janjci, odojci, race itd.
Velika letna senasta bašta.
Svake subote i nedelje koncertat vojne glazbe.Sastajalište Sokola!
Cene umerene!Vlasnik: **Ćiril Tratnik**Priporoča se najstarejša
slovenska pleskarska, ličar-
ska, sobo- in črkoslikarska
delavnica**IVAN BRICELJ**LJUBLJANA, Dunajska cesta 16
Strokovna izvršitev telovadnega
orođa. Delo solidno, cene zmerne**NOVI CIJENIK** šalje badava tvornice tambura
Tambura STJEPAN M. GILG, Sisak br. 80 (Hrvatska)**TEOD. KORN, LJUBLJANA**
POLJANSKA CESTA ŠTEV. 8PREJE HENRIK KORN (USTANOVljena LETA 1852.)
Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija
vodovodov. Naprava strelodvodov. Kopalniščne in klosetne
naprave in **centralne kurjave**.Obaveštavam braću Sokole, da **bojadišem**
(barvam) platno, žuticu i gradel na druk u svim
bojama (barvama) i na glatko u svim bojama.
Bojadanje (barvanje) stoji po 1 m duljine
a 0-80 m širine samo Din 250. Na taj način dolaze
mušterije do jeftinije robe (po metru 1 Din i više),
nego da kupuju gotovu robu. Pošiljku od preko
500 m prima naručitelj franko. Sve ostale upute
mogu se dobiti kod mene.

Preporuča se svima Sokolima i Sokolicama

Ljudevit Wächtersbach, Čakovec
bojadisar (barvarija)**Specialna mehanična delavnica**za popravila pisarničkih strojev, re-
gistriranih blagajn, foto, gramofonov
in nalivnih peres. — Priporoča se**LUD. BARAGA ♦ LJUBLJANA**ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 6
Telefon 29-80**KNJIGARNA****UČITELJSKE
TISKARNE
V LJUBLJANI**
FRANČIŠKANSKA ULICA 6TELEFON ŠT. 3397
RAČUN POŠTNE
HRANIL. ŠT. 10.761priporoča cenj. občinstvu in društvom svojo zalogo
vseh pisarničkih potrebščin. Lastna izdelovalnica šolskih
zvezkov. Knjige iz inozemstva se naročajo pod naj-
ugodnejšimi pogoji. Knjigarna sprejema naročila na
vse domače in inozemske liste, revije itd. — Velika
izbira krasnih pokrajinskih in umetniških razglednic.
Cene solidne! — Postrežba točna! — Zahtevajte cenike!

Širite sokolsku št. rano:

„SOKOLSKI GLASNIK“
„SOKO“ (pre „Prednjak“)
„SOKOLIC“
„NAŠU RADOST“**RUDE IN KOVINE**

D. D.

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 15

Naslov za brzjavke: Rude
Telefon interurban št. 2727

En gros:

svinec, cink, cin, aluminij, baker, cinkova
pločevina, svinčena pločevina, pocinkana
železna pločevina
(izdelek Cinkarne, d. d., Celje),
bakrena galica, cinkov prah, katran, stare
kovine, kovinasti ostanki, rude vseh vrst

TRGOVAČKA TISKARA

G. KRALJETA**SUŠAK**

STROSSMAYEROVA

ULICA br. 7

UTEMELJENA

GODINE 1890

izvadjia svakovrsne tiskarske
računje brzo, čisto i jeftino.BRZOJAVI:
KRALJETA
SUŠAK**MEDIĆ-ZANKL**

TVORNICE OLJA, FIRNEŽA, LAKOV IN BARV, D. Z. O. Z.

CENTRALA V LJUBLJANI — LASTNIK FRANJO MEDIĆ

TVORNICE: LJUBLJANA-MEDVODE

PODRUŽNICE IN SKLADIŠČA MARIBOR — NOVI SAD

LASTNI DOMAČI PROIZVODI:

Laneno olje, firnež, vse vrste lakov, emajlno-lakastih in oljnatih barv. Kemično
čiste in kemično olupane kakor tudi navadne prstene barve vseh vrst in
barvnih tonov, čopičev, steklarskega kleja itd. znamke „MERAKL“
za obrt, trgovino in industrijo, za železnice, pomorstvo in zrakoplovstvo.

CENE UMERJENE. ★ TOČNA IN SOLIDNA POSTREŽBA.

Semena

za polje in vrt nudi

SEVER & KOMP.

LJUBLJANA

Zahtevajte ponudbo!

KLISJEJE

vseh vrst po foto-
grafijah ali rizbah
iz vsake vrste za vsakove
sten tisk najsolidnejšeKLISARNA - ST. DEU
LJUBLJANA - DALMATINOVIA**„Kavana Medulić“, Zagreb, Ilica 59**

Elegantna i najmodernije uređena kavana.

Svi domaći i inostrani časopisi.

Iz kavana vozi **lift** u prvi sprat, gde se nalazi
najveća **DVORANA BILJARA** sa osam biljara i
separirane igraonice.

Vino i pivo na čaše.

Sastajalište Sokola!

Vlasnik: **Ćiril Tratnik****Posojilnica v Mariboru**

Ustanovljena leta 1882. ● r. z. z o. p. ● Telefon št. 108

Narodni dom Sprejema hranilne vloge v tekočem računu in na knjižice in jih obrestuje
z dnevno razpolago po 5%, proti odpovedi na 3 mesece po 7%.
Daje posojila proti vknjižbi po 8%, na menice po 9%. Stanje hranilnih
vlog nad Din 80,000.000.—, rezervnih zakladov nad Din 5,000.000.—.**JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA U LJUBLJANI**

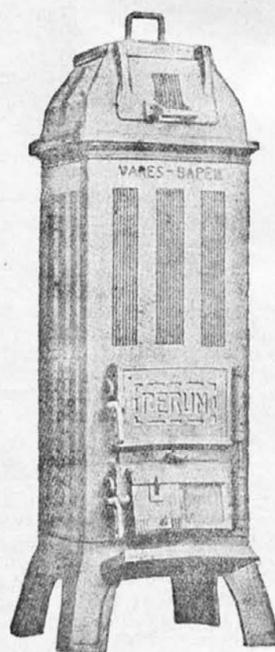
REGISTROVANA ZADRUGA S OGRANIČENIM JAMSTVOM

opskrbljuje u smislu člana 2. svojih pravila sve sokol-
ske organizacije u zemlji sa svim potrebštinama, koje
su potrebne za izvajanje programa i za postignuće
ciljeva našeg Sokolstva. Izdaje i raspućava tiskanice,
knjige i brošure sokolsko-programatskog, uzgojnog i
propagandističkog sadržaja, plakate, diplome, značke,
legitimacije i, muzikalije.

Komisijska prodaja odora sviju kategorija.

NASLOV: JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA, LJUBLJANA, NARODNI DOM
TELEFON BROJ 25-43. — POŠTANSKO ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA: 13.891

Zahtevajte cenik!

Irska peć

Zaštitni znak

OPERUNO

Materijal: ljevano željezo

Broj 100
Visina 94 cm, presjek 34 × 30 cm,
prostor grijanja 100 m³.**Broj 150**
Visina 105 cm, presjek 38 × 31 cm,
prostor grijanja 150 m³.**Broj 250**
Visina 120 cm, presjek 41-5 × 34-5 cm,
prostor grijanja 250 m³.**Broj 350**
Visina 130 cm, presjek 45-5 × 39-5 cm,
prostor grijanja 350 m³.**Željezara
Vareš****Rudarski proizvodi:** hematit sa
garantovanom sadržinom željeza od
60% na više. Prženi siderit i limonit.**Proizvodi visokih peći:** sivo že-
ljezo taljeno sa drvenim ugljem
za ljevaonice. Belo željezo i bes-
mersko željezo za čelik.**Metalni odljevi:** od bronca, mjedi,
bakra, aluminija, sirovo i apretirano.
Specijalni fosforni bronc za velika naprezanja.**Strojni dijelovi:** za svakovrsnu industriju. — Kompletne
transmisije itd.**Odljevi od sivog željeza:** vodovodne i plinske cevi sviju
dimenzija prema normalijama nemačkih inženjera sa kol-
čakom i pelešom, sa svim armaturama. Građevinski ljev,
kao stupovi, armature za kanalizaciju, kompletne ljevane
ograde itd.**Trgovački ljev:** specijalni ljev, otporan protiv vatre i kiselinama
Strojni ljev, kao remenice, ležaji, spojke, slogovi (Radsätze)
u sirovom stanju i apretirano u vlastitim radionicama.Poštanska i željeznička
stanica: Vareš — Majdan
Brzjavljani: Željezara Vareš
Telefon inter. br. 2, 3, 4 i 5